

NESTMIK

Letnik XIX.

Celovec, petek, 21. februar 1964

Štev. 8 (1134)

Stališče Avstrije

o prepovedi uporabe sile
pri reševanju mejnih sporov

Na pobudo sovjetske vlade o prepovedi uporabe sile pri reševanju mejnih sporov, ki jo je v svoji novoletni poslanici naslovil na vse države sveta predsednik sovjetske vlade Hruščov, so medtem odgovorili že številni državniki, ki so več ali manj pozitivno pozdravili tak predlog. Odgovor je dala zdaj tudi avstrijska zvezna vlada v pismu konclerja Gorbacha, ki je bilo ta ponedeljek izročeno v Moskvi.

V svojem odgovoru avstrijska vlada poudarja, da je treba po razveseljivih uspehih prejšnjega leta nadaljevati prizadevanja za sklenitev sporazumov o važnih mednarodnih problemih. Uporaba sile pri reševanju političnih sporov po mnenju avstrijske vlade nasprotuje načelom humanosti, poleg tega pa tako reševanje ne more privedi do resničnih in trajnih rešitev. Ravno sklenitev avstrijske državne pogodbe dokazuje, da je tudi važne mednarodne probleme možno rešiti s pogajanjem. Pri tem pa se ne smejo podcenjevati enostranske izjave držav in je proglasitev avstrijske nevtiralnosti nedvomno bistven prispevek k mirnemu razvoju v Evropi.

Konkretno k sovjetskemu predlogu je rečeno, da daje le-ta vsekakor možnost, da bi se ustvarilo ozračje, ki bi omogočilo stvarno obravnavanje velikih problemov našega časa. Moskovski sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov je sprožil v svetu in tudi v Avstriji splošno zadovoljstvo, toda osrednji problem in veliki cilj mora biti daljnosežna in kontrolirana razorožitev. Zavedamo se težav — je rečeno v odgovoru avstrijske vlade — ki v tej zvezi obstajajo zaradi nakopičene medsebojne nezaupanja, vendar bi moralo biti mogoče doseči taka nadzorstva, ki bi bila sprejemljiva za obe strani in v teku časa bi se gotovo ustvarili pogoji, ki bi odstranili to nezaupanje in nas približali zaželenemu cilju.

Končno je avstrijska vlada v svojem odgovoru na predlog predsednika sovjetske vlade izrazila mnenje, da v mednarodnih odnosih nihče nima pravice do uporabe sile in bo Avstrija zato vedno vodila politiko miru.

V Sovjetski zvezi so sklenili:

Naglo povečanje kmetijske proizvodnje

ob izkoriščanju vseh zanimivih in koristnih izkušenj

Plenum CK KP Sovjetske zveze se je na svojem šestdnevnem zasodanju posebno obširno bavil z vprašanjem kmetijstva in sprejel vrsto sklepov o intenzifikaciji, po katerih nameravajo v prihodnjih šestih letih izvesti program naglega povečanja kmetijske proizvodnje. V zaključni resoluciji je poudarjeno, da je intenzifikacija glavna smer nadaljnjega razvoja in izboljšanja sovjetskega kmetijstva, glavna pot, po kateri naj se razvijajo proizvodne sile v kmetijstvu. Namen vseh ukrepov, ki jih predvidevajo za prehod na intenzivno kmetijstvo, je podvojiti in potrojiti sedanjo kmetijsko proizvodnjo v bližnji bodočnosti. Da bi izpolnili zadane naloge, je razen vsestranske kemizacije kmetijstva, nadaljnje mehanizacije in široke uporabe znanstvenih dosežkov in naprednih izkušenj v kmetijstvu potrebno pomagati tudi zaostalim kolhozom z ustanovitvijo enotne agrokemijske službe, kajti — kakor resolucija posebej poudarja — materialna reprodukcija je eden najvažnejših pogojev za pospešitev kmetijstva.

Posebno pozornost na zasodanju je vzbudil govor predsednika sovjetske vlade Hruščova, ki je ostro kritiziral tiste ljudi, ki nočejo proučevati in izvajati tega, kar je novo in še nadalje vztrajajo pri starih in preživelih načelih. Pri reševanju nalog je treba izkoristiti vse, kar je zanimivo in koristno v drugih socialističnih državah (v tej zvezi je posebej omenil tudi Jugoslavijo), hkrati pa globlje proučiti tudi dosežke v kmetijstvu zahodnih držav. »V teh vprašanjih se ne moremo zapreti v ozke nacionalne meje in bi bilo neumno ignorirati dosežke tuje znanosti samo zato, ker so bili doseženi v kapitalističnih državah.«

V svojem govoru je predsednik Hruščov, ki je govoril o konkretnih ukrepih za naglo dvigovanje kmetijske proizvodnje, napovedal ustanovitev posebnega sklada za socialno in

Zveza slovenskih organizacij za občinske volitve:

Glasovali bomo za enakopravnost in napredek

Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sta na svoji skupni seji dne 15. 1. m. v zvezi z občinskimi volitvami sklenila naslednji

PROGLAS

Koroški Slovenci se bomo dosledni načelom vključevanja v splošno družbeno in državno dogajanje prizadevali, da se bodo vsi naši ljudje zavedali volilne pravice in šli na volišče. Neudeležba pri volitvah in neveljavne glasovnice so vedno podpora nasprotnikom.

Svoj glas pa bomo dali tistim listam, ki po svojem programu in posebno po svojih kandidatih jamčijo resnično demokratično reševanje vseh občinskih problemov in zlasti enakopravno upoštevanje tudi našega človeka ter njegovih pravic in teženj v bodočem občinskem odboru. Nekatere krajevne liste v južnem predelu dežele so nastale prav iz te težnje, pa tudi splošne državne stranke so v marsikateri občini pri izbiri kandidatov upoštevale prisotnost našega prebivalstva. Koroški Slovenci bomo zlasti po teh vidikih oddali pri volitvah svoj glas za to ali ono listo!

Pri tem se zavedamo, da gre pri občinskih volitvah v prvi vrsti za krajevne, občinske probleme; prav tako pa vemo, da zlasti državne stranke preko občine izvajajo svojo splošno politiko. Zato bomo pri glasovanju za te stranke jasno presojali tudi splošni program teh strank in njihovo dosedanje politiko, v kolikor le-ta služi krepljivi demokratičnega razvoja in mirnega sožitja v deželi.

V tej zvezi poudarjamo, da zahteve po ugotavljanju manjšine, kakor jo terjajo FPÖ in jo prav v teh dneh ponovno urgira v svojem listu tudi ÖVP, ne služijo temu namenu. Koroški Slovenci živimo stoletja na tej koroški zemlji, smo živeli tudi tedaj, ko nas uradno ni bilo več in smo si prav tedaj priborili pravice, ki so nam priznane tudi v Državni pogodbi. Zato je zahteva po ugotavljanju manjšine v bistvu zanikanje našega ljudstva in pravic, ki mu grejo.

Zato koroški Slovenci 1. marca takih strank ne bomo volili. Svoj glas bomo dali strankam in kandidatom, ki jim prisotnost našega ljudstva v občinah ni kamen spotike, marveč zgodovinska resnica, današnja stvarnost in obveza za bodočnost. S tem bomo koroški Slovenci glasovali za enakopravnost in napredek ter dokumentirali prisotnost našega ljudstva na jugu koroške zemlje!

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Z RAZOROŽITVENE KONFERENCE V ŽENEVI:

Splošno zmanjšanje vojaških proračunov

naj bi omogočilo uspešnejše reševanje problemov razorožitve

Na konferenci razorožitvenega odbora v Ženevi je prišlo v zadnjem času do novih predlogov, katerih glavni namen je nedvomno v tem, da bi konferenci dali nadaljnje vzpodbude in njeno delo usmerili na področje, kjer obstajajo realne možnosti za dosego sporazuma. V tej zvezi je posebno zanimiv predlog, ki ga je sprožil vodja sovjetske delegacije Carapkin, ko je predlagal, naj bi vse države zmanjšale vojaške izdatke za 10 do 15 odstotkov.

Sovjetski delegat je na seji razorožitve-

konferenca dala predlogu za sočasno nega odbora predlagal, naj bi ženevska zmanjšanje vojaških izdatkov za 10 do 15 odstotkov prednost, o vseh drugih vprašanjih pa naj bi razpravljala kasneje. Pri tem se je deloma strinjal s predlogom brazilskega delegata, po katerem naj bi del sredstev, ki bi jih dobili z zmanjšanjem vojaških izdatkov, namenili razvoju določenih delov sveta, zavrnil pa je brazilski načrt o ustanovitvi posebnega pododbora, ki bi šele razpravljala o možnostih za sočasno in enako zmanjšanje vojaških proračunov posameznih držav. Sovjetska zveza je namreč mnenja, da bi bilo tako zmanjšanje takoj možno, pač pa bi morale tozadevni sporazum podpisati vse države, tudi Francija in LR Kitajska, ki ne sodelujeta na ženevskih razgovorih.

Ameriški predstavnik do predlogov Sovjetske zveze in Brazilije ni zavzel konkretnega stališča in je samo izjavil, da bo Amerika oba predloga skrbno proučila. Pač pa je poudaril pripravljenost Amerike, da popolnoma ustavi proizvodnjo fisijskega materiala za nuklearno orožje ali pa po načelu recipročnosti postopno zapira industrijske obrate, ki proizvajajo tak material. Amerika bi bila pripravljena ustaviti to proizvodnjo takoj ali pa v roku, ki bi ga določili.

Nacistični zločinci bežijo pred kaznijo

V Limburgu v Zahodni Nemčiji se je v torek začel proces, prvotno namenjen štirim nacističnim funkcionarjem in zdravnikom, ki so sodelovali v zloglasnem nacističnem programu »ubijanja iz usmiljenja«. Vendar ja na zatožni klopi ostal le eden izmed štirih obtožencev — dr. Hans Hefelmann, ki je obtožen umora 73.000 ljudi, medtem ko je glavni obtoženec prof. Werner Heyde, pred zaslišeno kaznijo »zbežal« in se nekaj dni pred začetkom procesa obesil v svoji celici, soobtoženec Alfred Tillmann je prav tako tik pred procesom skočil skozi okno osemnadstropne hiše in se ubil, četrti obtoženec, Bernhard Bohne, pa je lani zbežal in se skriva v tujini, zato mu bodo sodili v odsotnosti.

Vsi štirje so sodelovali pri umoru več sto tisoč duševno zaostalih ljudi v nacističnih koncentracijskih taboriščih. Heyde je bil vodja nacistične »delovne skupine za zdravstveno skrbstvo«, ki je v tretjem rajhu izvajala tako imenovani program »ubijanja iz usmiljenja« ali evtanazije; Alfred Tillmann je bil upravnik kölnske sirotišnice in direktor nacističnega centralnega urada za evtanazijo v Berlinu; Hans Hefelmann in Bernhard Bohne pa sta sodelovala v tem programu in sta obtožena umora 73.000 oziroma 15.000 oseb. Za sedanji proces je tožilstvo v večletnem delu zbralo okoli 84.000 strani dokazilnega gradiva, poleg tega pa bo sodišče zaslišalo tudi večje število prič.

Cepprav je na zatožni klopi ostal le eden izmed obtožencev, bo proces odkril nova dejstva o strašnih zločinih, ki jih je zagrešil nacizem. V tem, da obtoženi zločinci iščejo rešitev pred kaznijo v samomoru, pa je najboljši dokaz za njihovo krivdo.

Kako bomo volili

Pri letošnjih občinskih volitvah bomo prvič volili z uradnimi glasovnicami, kakor so že več let v veljavi pri volitvah v deželni in državni zbor. Zato vsak volilni upravičenec dobi glasovnico šele v volilnem lokalu.

Na uradni glasovnici so vse stranke in volilne skupine, ki so imenovale svoje kandidate, navedene po predpisanem vrstnem redu in je ob imenu vsake posamezne liste (stranke oz. volilne skupine) predvideno posebno mesto, kjer mora volilni upravičenec napraviti ustrezen znak, s katerim nedvoumno izpriča, kateri skupini hoče dati svoj glas. Vrstni red volilnih skupin je v posameznih občinah različen in je zato potrebno, da vsak volilni upravičenec glasovnico točno pregleda, preden bo oddal svoj glas s tem, da bo prekrizal krog ob listi skupini, za katero se je odločil.

Kriza v ÖVP na višku

Kancler Gorbach bo podal ostavko!

Od zadnjega kongresa ÖVP v Celovcu velja za javno tajnost, da bo nasprotja v vodstvu stranke mogoče rešiti le s splošnimi zamjenjavi vodilnih funkcionarjev. Na kongresu je prišlo namreč do očitne delitve na dve glavni skupini: na eni strani je tako imenovana vladna skupina s sedanjim kanclerjem Gorbachom, kateri stoji nasproti vodstvo stranke s predsednikom Klausom in generalnim sekretarjem Withalmom. Nasprotja med obema skupinama so ta teden dosegla kritično točko in za začetek prihodnjega tedna splošno pričakujejo odločilne sklepe.

Da se je kriza v ÖVP znašla na višku, se je pokazalo zlasti v sredo, ko je kancler Gorbach po predhodnih posvetovanjih obeh skupin postavil ultimativno zahtevo, da mora najvišje vodstvo stranke odločiti o zaupnici sedanjim vladnim skupini. V ta namen je za prihodnji ponedeljek sklicana seja zveznega vodstva ÖVP, na kateri bo nedvomno padla odločitev.

O tej odločitvi so si politični opazovalci že zdaj precej na jasnem. Po vsej verjetnosti bo kancler Gorbach podal ostavko in za novega kanclerja bo ÖVP predlagala svojega predsednika Klausa. V kolikor pa bo ta zamjena privedla tudi do drugih sprememb v vrstah ÖVP-jevskih članov vlade, se bo izkazalo šele prihodnji teden.

V Jugoslaviji so začela delovati ustavna sodišča

Z novimi ustavami, ki so bile lani sprejete v Jugoslaviji, so bila uzakonjena tudi ustavna sodišča, in sicer ustavno sodišče SFR Jugoslavije in ustavna sodišča vsake posamezne republike. Tako v Beogradu kakor tudi v Ljubljani je ustavno sodišče prejšnji teden sprejelo pravila o svojem poslovanju.

Na prvi seji ustavnega sodišča SFRJ je predsednik Blažo Jovanović poudaril, da se s tem zasedanjem začneja uradno poslovanje tega samostojnega organa za kontrolo ustavnosti in zakonitosti. V sprejetih pravilih, ki določajo osnovna načela delovanja tega sodišča, je zlasti poudarjeno: načelo javnosti, učinkovitost postopka in vsestransko proučevanje določenih pojavov.

O pomenu in nalogah ustavnega sodišča SR Slovenije pa je prejšnji teden govoril predsednik tega sodišča Vladimir Krivic, ki je naglasil, da je ustavno sodstvo v svoji družbeni funkciji nedvomno pomemben faktor »naše mlade socialistične družbe, zgrajene na načelu samoupravljanja«. Za člane prvega ustavnega sodišča SR Slovenije so bili poleg predsednika Vladimira Krivica imenovani še Milan Apih, Jože Borštnar, dr. Darko Černež, Milko Goršič, Jože Pavličič, dr. Miha Potočnik, Mira Svetina in inž. Pavle Žaucer.

Problemi svetovnega gospodarstva:

GATT v slepi ulici

Splošni sporazum o trgovini in carinah, kakor se pravilno imenuje GATT, se je znašel v slepi ulici, iz katere bo težko najti izhod. Že ob njegovi ustanovitvi je prevladovalo mnenje, da s takim sporazumom ne bo mogoče reševati zapletenih vprašanj mednarodne trgovine in svetovnega gospodarstva; razvoj zadnjih let pa je to mnenje le še potrdil.

Glavni cilj GATT je bil, da bi dosegli trgovinsko in posredno tudi gospodarsko integracijo razvitih industrijskih držav. GATT je skušal ta cilj doseči predvsem z recipročnim zniževanjem carin in je praksa prvih let pokazala znatne uspehe, kajti trgovinska menjava med industrijskimi deželami se je zelo povečala. Toda v trenutku, ko je Evropska gospodarska skupnost prinesla nove elemente razdvajanja samih industrijskih držav namesto splošne integracije, kot je bila prvotno v načrtu, so se pokazale tudi slabe strani tega sporazuma. Predvsem pa je praksa pokazala nesposobnost GATT, da reši problem trgovine z deželami v razvoju, da niti ne omenjamo njegovega popolnoma negativnega stališa do trgovine z vzhodnimi deželami.

Ob vsem tem je pač razumljivo, da se je GATT znašel v položaju, ko njegova bodočnost — če jo je treba zagotoviti — ni odvisna le od interesov industrijskih razvitih dežel, marveč bo treba upoštevati tudi koristi ostalega sveta. Kot prvo rešitev sta si Amerika in Anglija izmislili tako imenovano »Kennedyjevo rundo«: carinskih pogajanj, ki naj bi recipročno znižale carinske tarife tako v Evropi kot tudi v Ameriki. Toda šestorica držav, vključenih v EGS, je na to ponudbo odgovorila z ugovorom, da so evropske carine na splošno precej nižje od ameriških in bi proporcionalno zniževanje torej pomenilo »carinsko razorožitev« Evrope, medtem ko bi carinska zaščita v Ameriki še vedno ostala zelo visoka. Pogajanja o tem problemu se bodo začela v bližnji bodočnosti in seveda še ni mogoče predvideti, kakšne rezultate bodo dosegli; eno pa je že zdaj gotovo: GATT v novih okoliščinah ni več dovolj učinkovit instrument niti za gospodarsko enotnost samih industrijskih dežel.

Še mnogo težji so problemi trgovinskega sodelovanja z deželami v razvoju. Ko so se GATT pridružile prve gospodarske manj razvite dežele, se je takoj pokazalo, da ni mogoče vztrajati na načelu recipročnosti carinskih koncesij, kadar gre za odnose med razvitimi in manj razvitimi deželami. Če namreč gospodarsko razvita dežela zniža carino, poveča s tem konkurenco domačim proizvajalcem; če pa manj razvita dežela odpre vrata konkurenci tuje industrije, lahko s tem onemogoči sam začetek in razvoj domače industrije. Razen tega se je pokazalo, da poglobitveni problem v trgovinskih odnosih med gospodarsko razvitimi in manj razvitimi deželami niti niso carine, marveč na eni strani notranja gospodarska politika v razvitih deželah (kmetijske subvencije, davek na luksuzno tropsko blago, administrativno reguliranje izvoza iz manj razvitih dežel in cela vrsta ostankov iz kolonialnega trgovinskega sistema), na drugi strani pa zaostala izvozna struktura v manj razvitih deželah, ki je posledica tehnološkega zaostanka.

Posledica tega spoznanja je bila, da je večina dežel v razvoju zahtevala mednarodno gospodarsko sodelovanje, ki je bilo po svojem obsegu znatno širše od okvirov, ki jih danes nudi GATT. V zadnjih letih so v okviru GATT sicer skušali marsikaj storiti v tem oziru, toda do učinkovitih ukrepov doslej ni moglo priti, ker je predvsem EGS še vedno rezervirana do take politike v GATT.

Takorekoč brez vsakega uspeha pa je postal GATT pri reševanju problema trgovine med deželami z različnimi družbenimi in gospodarskimi sistemi. GATT izrecno prepoveduje tako imenovano »državno trgovino«. Toda državni monopol nad zunanjo trgovino ni uveden le v socialističnih državah; nedavno* je študija gospodarske komisije OZN za Azijo pokazala, da poteka več kot polovica trgovine med azijskimi državami v obliki državne trgovine in celo v Ameriki, ki je glavni pobornik »svobodne trgovine«, prav tako poteka velik del trgovine s kmetijskimi presežki v obliki državne trgovine.

Na podlagi takih dejstev je postalo očitno, da omejevanje mednarodnega trgovinskega sodelovanja zgolj na recipročne carinske koncesije prav nič ne pospešuje mednarodne trgovine. Današnji problemi mednarodnega gospodarskega sodelovanja so namreč po svoji naravi taki, da jih ni mogoče več reševati v »integraciji« te ali one skupine dežel, temveč jih je mogoče reševati samo na podlagi splošne svetovne in gospodarske koeksistence. Pot k rešitvi tega problema pa naj bi pokazala svetovna konferenca OZN o trgovini in razvoju, ki se bo prihodnji mesec začela v Zenevi, od katere pričakujejo, da bo odprla vrata pospešenemu gospodarskemu razvoju sveta in s tem ustvarila pogoje za splošni napredek.

Občni zbor kmetijske zbornice:

Več pomoči južnokoroškemu kmetijstvu in slovenskim kmetijskim šolam

Več veljave odborom okrajnih kmečkih zbornic in krajevnim kmečkim odborom

V protislovju z zakonom o kmetijski zbornici se je po več kot enoletnem presledku v ponedeljek sestal občni zbor kmetijske zbornice k letošnjemu prvemu zasedanju. Zakon namreč zahteva vsaj dve zasedanji obnega zbora na leto. Tudi odbor okrajne kmečke zbornice Velikovec — kakor je dejal zbornični svetnik Mirko Kumer — je bil lani sklican samo enkrat, čeprav zahteva zakon vsaj tri seje letno.

Obeležje ponedeljkovega zasedanja koroške kmetijske zbornice sta dala prezidentovo poročilo o delu zbornice v letu 1963 in razprava o zborničnem proračunu za leto 1964. Kakor lani je tudi tokrat za temeljiteše prerešanje perečih problemov, ki so jih nakazali diskutanti, preostalo premalo časa. Sicer je bilo pričakovati, da bo agrarnopolitični referat upokojenega sekcijskega šefa dr. ing. Rudolfa Leopolda nudil možnost za agrarnopolitično diskusijo, vendar do nje ni prišlo, ker je kazalec ure kazal že proti šestim in ker je referat v glavnem prikazal le zgodovinski razvoj agrarne politike v Avstriji v zadnjih 50 letih. Tako izvoljeno poklicno zastopstvo koroških kmetov spet ni imelo možnosti, da bi primerno usmerilo koroško agrarno politiko.

Zbornični proračun za leto 1964 je deljen na proračun poklicnega zastopstva, na proračun izdatkov za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva v deželi in na proračun zborničnih investicij v letu 1964. Nastanek proračuna in njegovo karakteristiko je tolmačil ravnatelj zborničnih uradov, višji kmetijski svetnik dr. Heinl. Proračun poklicnega zastopstva — ki zaposluje 34 oseb — s 6.990.375 šilingov dohodkov in izdatkov temelji na dohodkih iz doklad za kmetijsko zbornico v višini 175 % davčne odmere. Proračun izkazuje primanjkljaj 105.200 šilingov, kar potrjuje napoved, da je treba že prihodnje leto računati na zvišanje zborničnih doklad.

Proračun izdatkov za pospeševanje kmetijstva — ki zaposluje 112 oseb — navaja 12,2 milijona šilingov dohodkov iz deželnega proračuna. K temu znesku pridejo še prispevki

iz zveznega proračuna, ki so lani znašali 33,8 milijona šilingov. Ker letos ne bodo manjši, je pričakovati, da bo zbornica letos razpolagala z najmanj 53 milijoni šilingov za zastopanje koroških kmetov in za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva v deželi.

V predhodnem poročilu o delu zbornice v letu 1963 se je prezident Gruber ustavil predvsem pri vprašanjih šolanja in usposabljanja kmečkega naraščaja, kar stane zbornico letno okoli 4,5 milijona šilingov, nadalje pri problematiki preusmeritvenih skupnosti, katerih obstoja 21 z 838 člani, ki so lani dobili 38 milijonov šilingov kreditov in subvencij, in pri problematiki položaja v živinoreji, mlekarstvu in perutninarstvu.

V diskusiji so sodelovali zbornični svetniki Leitgeb, Poscharnig, Lackner, Kumer, Deutschmann in dr. Scheuch, ki so vsi stvarno in kritično nakazovali zelo dalekosežne probleme koroškega kmetijstva in kmečkih ljudi ter zahtevali večjo prožnost v delu zbornice, predvsem pa večjo aktivnost njenih podorganizacij.

Zbornični svetnik Mirko Kumer je poudaril, da se mora kmetijska zbornica bolj brigati za kmetijstvo na gospodarsko nerazvitem in zaostalem južnokoroškem ozemlju in mu znatno bolj kot doslej pomagati pri večanju produktivnosti in pri specializaciji proizvodnje. Zbornica mora zbuditi več iniciative v odborih okrajnih kmečkih zbornic in v krajevnih kmečkih odborih ter jim odmeriti širši krog dejavnosti. Ko je govoril o skrbi zbornice za šolanje in usposabljanje kmečke mladine, je dejal, da je v tem pogledu slovenska mladina še vedno zapostavljena, ker slovenska kmetijska šola v Podravljah ter gospodinjški šoli v Št. Rupertu in v Št. Petru še vedno ne dobivajo rednih prispevkov za svoje izobraževalno delo med slovensko kmečko mladino. Zahteval je, naj prezidij zbornice končno poskrbi, da bodo te šole v bodoče deležne redne letne dotacije po 60.000 šilingov na vsako šolo.

Za mednarodni velesejem v Zagrebu

vlada veliko zanimanje širom po svetu

Letošnji spomladanski zagrebški velesejem bo v času od 18. do 26. aprila in pogajanja o sodelovanju raznih držav še niso zaključena. Vendar je svojo udeležbo že doslej prijavilo 15 držav: Avstrija, Zahodna Nemčija, Italija, Vzhodna Nemčija, Madžarska, Poljska, Češkoslovaška, Švedska, Finska, Francija, Norveška, Velika Britanija, Švica, Indija in Nizozemska, medtem ko se s Sovjetsko zvezo, Ameriko, Bolgarijo in Izraelom še nadaljujejo pogajanja o sodelovanju na zagrebškem velesejmu; Jugoslavijo pa bo na tej prireditvi zastopalo nad 350 razstavljalcev.

Velesejmska prireditelja bo obsegala 20 paviljonov na površini, ki bo večja od lanske. V središču velesejma bo velika razstava vzorcev blaga za široko potrošnjo. Že samo jugoslovanska tekstilna industrija bo razstavljala v paviljonu s približno površino 5000 m² razstavnega prostora. Nekaj paviljonov bo služilo za razstavo pohištva in lesne galanterije; tukaj bodo proizvajalci razstavili specializirano pohištvo. V tem delu velesejma bodo zastopane tudi Avstrija, obe Nemčiji, Poljska, Sovjetska zveza in še nekatere druge države.

Kakor zadnja leta pa bo v okviru zagrebškega velesejma tudi letos več drugih specializiranih prireditev, kot so na primer sejem prehrane in opreme za živilsko industrijo, sejem plastičnih mas, obrtniški sejem ter razstava merilne in regulacijske tehnike, povezana s posebnim seminarjem. Razumljivo pa se bo Jugoslavija predstavila tudi kot turistična država.

Poljska ima skoraj 31 milijonov prebivalcev

Naraščanje prebivalstva povzroča skrb

Že do maja letos bo imela Poljska 31 milijonov prebivalcev, medtem ko jih je bilo leta 1949 šele 24.600.000, kar je približno deset milijonov manj kot pred zadnjo vojno; letno se število poljskega prebivalstva

poveča za kakih 400.000 oseb in je Poljska glede naravnega prirastka za Albanijo in Sovjetsko zvezo na tretjem mestu v Evropi.

Izredno hitro naraščanje števila prebivalstva povzroča na Poljskem zelo zapletene probleme. Na podlagi perspektivnega načrta naj bi se Poljska leta 1980 uvrstila med industrijsko najbolj razvite dežele, toda veliki naravni prirastek uresničevanje tega dolgoročnega načrta zelo resno zavira. V primeru, da bi naravni prirastek ostal na dosedanjí višini, bi imela Poljska leta 1980 že okoli 40 milijonov prebivalcev, kar bi bila zelo težka obremenitev tudi za njeno gospodarstvo: za veliko število novih ljudi bo treba poskrbeti nova delovna mesta, sezidati bodo morali na tisoče novih stanovanj, preskrbeti hrano, šole in druge stvari.

Iz plana za obdobje 1961—65 je razvidno, da bodo novim generacijam v tem obdobju še uspeli preskrbeti ustrezno zaposlitev. Toda tak položaj zahteva, da bodo morali tudi prihodnje velik del narodnega dohodka vlagati v investicije, znatno manjši pa v sredstva za osebno potrošnjo. To pomeni, da bodo mogli večjo pozornost povečanju življenjske ravni posvetiti šele v drugi polovici 20-letnega perspektivnega načrta.

Priprave za koroški velesejem

Za letošnji koroški velesejem, v katerega okviru bo prirejen 13. avstrijski lesni sejem, so priprave že v polnem teku in so bili objavljeni tudi že prvi podatki o predvidenih posebnih razstavah. Tako pripravlja kmetijska zbornica v sodelovanju s kmetijskim ministrstvom in drugih strokovnih organizacij zanimiv razstaveni program o osnovni proizvodnji, v katere okviru bo posebna gozdarska razstava še razširjena in izpopolnjena, prav tako pa bo povečana posebna vrtnarska razstava.

Prvič v tem okviru pa bo letos prikazan pomen regulacije hudournikov za gozdarstvo in posebej za ohranitev gozdnega sestoja, kar bo demonstrirano v posebni razstavi. Prav tako bo novost letošnje sejemске prireditve posebna razstava pod geslom »Gostje v kmečkem domu«, ki bo dokumentirala vlogo in pomen tujkega prometa v kmetijstvu in gozdarstvu.

POŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — V ponedeljek se je v Dallasu, glavnem mestu ameriške države Texas, začel proces proti Jacku Rubyju, morilcu domnevne Kennedyjevega morilca Leeja Oswalda. Okoli tega procesa je bilo v zadnjih tednih slišati že faliko najrazličnejših vesti, da postaja lanskoletni atentat na predsednika Kennedyja vedno večja uganka. Nekateri so celo menjali, da Oswald s atentatom sploh ni imel opravka. Resnice pa tudi sedanjí proces ne bo odkril, kajti Rubyjev branilec zastopa mnenje, da je Ruby duševno zmeden in ga je torej treba oprostiti vse odgovornosti.

LONDON. — Britanski politični in gospodarski krogi so povsem ravnodušno sprejeli ameriško grožnjo, češ da bo izvoz britanskih avtobusov na Kubo in nadaljnje trgovanje s to državo lahko pripeljalo do tega, da bodo ameriški potrošniki prenehali kupovati britanske avtomobile ali drugo britansko blago. Čeprav je to grožnja izrazil uradni predstavnik ameriške vlade, v Londonu ne verjamejo, da bi uradni ameriški krogi dovolili bojko britanskega blaga.

LIZBONA. — Zahodna Nemčija gradi v bližini Lizbone letalsko oporišče za potrebe svoje vojske. Okrog 500 najboljših zahodnonemških tehnikov bo na tem oporišču preizkušala lastnosti letala »Superstarfighter«. Bonn in Lizbona sta že lani sklenila sporazum, s katerim je Zahodni Nemčiji dovoljeno, da na portugalskem ozemlju gradi svoja vojaška oporišča in organizira vežbališče za svoje pilote reakcijskih letal.

RIM. — V Rimu je več dni zasedal kongres združenja italijanskih partizanov (ANPI), na katerem je sodelovalo nad 600 delegatov iz vse Italije. Kongres so se udeležile tudi delegacije iz 16 evropskih držav kakor tudi predstavniki španskih in portugalskih antifašistov. Predsednik združenja Arigo Boldrini je v svojem referatu poudaril potrebo po enotnosti vseh sil odporiškega gibanja, kar je »nujen pogoj uspešnega boja za demokracijo«. Med zahtevami, ki jih je postavil kongres, je med drugim uvedba obveznega šolskega pouka o zgodovini odporiškega gibanja, prav tako pa je združenje zahtevalo »politično in moralno« izolacijo Francovega režima v Španiji ter Salazarjevega režima na Portugalskem. Na kongresu so ostro kritizirali tudi oboroževalno politiko Zahodne Nemčije in oživiljevanje nemškega militarizma, pri čemer so opozorili na vrsto »vznemirljivih pojavov« v tej državi, med njimi na politiko do Jugoslavije in na dejstvo, da zahodnonemške oblasti dovoljujejo dejavnost ustaških zločinskih organizacij. Kongres se je zaključil s javno manifestacijo v rimskem gledališču, kjer so govorili najvidnejši italijanski antifašisti.

CIUDAD MEXICO. — Mehški predsednik Loper Mateos in ameriški predsednik Johnson se bosta sestala v Los Angelesu in v Palm Springsu. Za sestanek ne bodo pripravili nobenega dnevnega reda, tako da bosta oba predsednika — kakor je dejal mehški zunanji minister Tello — lahko načela vprašanja, za katera menita, da so v tem trenutku važna. V Mehiki pripisujejo sestanku velik pomen in poudarjajo, da bo treba govoriti tako o vprašanjih, ki se nanašajo na odnose med obema državama, kakor tudi o splošnih mednarodnih problemih. V tej zvezi omenjajo zaostritev okrog Kube in nadaljevanje panamske krize, za katero mehška vlada zahteva »hitro, pravično in prijateljsko rešitev«, med bilateralnimi vprašanji pa je v ospredju zahteva Amerike, naj Mehika z zakonom jamči investicije ameriških državljanov, medtem ko Mehika to odločno odklanja.

PARIZ. — Socialistična stranka Francije je za prihodnje predsedniške volitve imenovala za svojega kandidata sedanjega marseškega župana Gastona Deffera, ki naj bi bil skupni kandidat vseh delavskih sil Francije. Toda med posameznimi delavskimi strankami je že prišlo do nesoglasij in do nekaterih izmed njih na podlagi volilnega programa socialistov menja, da bi utegnil biti »golizem brez de Gaulle bolj nevaren kot golizem z de Gaulle«.

WASHINGTON. — Januarja letos je bilo v Ameriki zaposlenih 67,2 milijona oseb, to je največ v zgodovini Amerike. Vendar pa je število brezposelnih še vedno znašalo 4,6 milijona oseb ali 5,6 % za zaposlitev sposobnega prebivalstva. Število odraslih nezaposlenih se je zmanjšalo, povečalo pa se je število nezaposlenih žena in mladine.

LONDON. — Skupina britanskih bank pripravlja odobritev kreditov Sovjetski zvezi v višini 160 milijonov funtov. Ta sredstva bo porabila Sovjetska zveza za nabavo kompletnih tovarn v Veliki Britaniji, in sicer tovarno za proizvodnjo terilena in drugih umetnih vlaken, opremo za tovarno umetnih gnojil in kompletno napravo za tovarno nestratijskih kemikalij proizvodov.

RIO DE JANEIRO. — Uradni predstavnik brazilskega zunanjega ministrstva je izjavil, da zdaj »pručujejo« vprašanje, ali naj Brazilija prizna LR Kitajsko. Hkrati pa je demantiral vesti nekaterih domačih listov, da bo Brazilija najpozneje do maja letos priznala pekinško vlado, ter poudaril, da je po mnenju brazilske vlade zdaj potrebno »čakati in proučevati« to mednarodno vprašanje.

DAR ES SALAM. — Na izrednem zasedanju Organizacije afriške enotnosti v Dar es Salamu so sprejeli resolucijo, ki določa, da bodo britanske čete v Tanganjiki zamenjale z afriškimi vojaškimi silami. V resoluciji je rečeno, da bo tanganjiska vlada zahtevala, naj ji dajo te sile na razpolago vlade afriških držav, ki jih bo sama izbrala. Afriške vojaške sile bi ostale v Tanganjiki do šest mesecev, vendar bi rok lahko podaljšali, če bi se tanganjiska vlada zdelo potrebna, dokler ne bi ustanovila in izvežbala lastnih vojaških sil, ki bi prevzele skrb za red.

BONN. — Zahodnonemško obrambno ministrstvo je objavilo podatke o načrtih za modernizacijo svoje vojske. V programu oborožitve zahodnonemške vojske je težišče na opremlitvi z raketnim orožjem, ki naj bi obsegalo tako rakete s konvencionalnim razstrelivom kakor tudi z atomskimi konicami.

Finžgarjev roman

„Pod svobodnim soncem“

je izšel v nemškem prevodu

Skoraj istočasno, ko je na Koroškem izšel nemški prevod Prežihovih »Samorastnikov«, je zahodnonemška založba Steyler dala na knjižni trg Finžgarjev roman »Pod svobodnim soncem«, v nemščini z naslovom »Iztok« kot »roman o Justinijanu in Teodoru«. Prevod je že pred daljšim časom oskrbel dr. Ferdinand Kolednik, ki pa se je moral truditi več let, da je našel založnika.

O romanu »Pod svobodnim soncem« gotovo ni treba posebej govoriti. Verjetno je med slovenskim ljudstvom le malo taktih, ki ga še ne bi bili prebrali vsaj enkrat; mnogi pa so ga brali dva- trikrat in ga kljub temu vedno spet radi vzamejo v roke in se ob čudoviti umetnini velikega pisatelja v mislih povrnejo v čase naših davnih dedov. S tem romanom je ustvaril Finžgar nemljivo delo, ki je postalo eden izmed viškov slovenske literature in ga Slovenci čujemo ter ga bomo izročali iz roda v rod kot pravi narodni zaklad, v katerem je zajet lep del zgodovine našega naroda.

Zato se toliko bolj veselimo, da je ta velika mojstrovina zdaj dostopna tudi sosednemu narodu, kateremu bo približala eno izmed poglavij pester zgodovine našega rodu, hkrati pa mu odkrila lepoto enega izmed zlatih biserov slovenske književnosti. Saj je ravno izmenjava kulturnih dobrin in še posebej literarnih stvaritev najbolj uspešno sredstvo za medsebojno spoznavanje in s tem za prijateljsko sožitje med narodi.

Zasluga za to, da je Finžgarjev roman »Pod svobodnim soncem« našel pot v nemško govoreči svet, gre v prvi vrsti razumljivo prevajalcu dr. Koledniku. O njem in njegovem neumornem prizadevanju za posredovanje slovenskih literarnih del drugim narodom je bilo v našem listu že večkrat govora; posebno o njegovih prevodih Jurčičevega Jurija Kozjaka in Desetega brata ter Finžgarjeve Dekle Anke. Pa tudi o njegovem prevajanju romana »Pod svobodnim soncem« (leta 1940 ga je prevedel v francoščino in po njegovem francoskem prevodu je izšel tudi v grščini) smo že poročali ter hkrati napovedali izid nemškega prevoda. Čeprav je že dobro leto od tega, se vendar še dobro spominjam, ko mi je dr. Kolednik pripovedoval o težavah, ki jih je imel pri iskanju založnika. Ni le enkrat doživel, da se mu je že skoraj zagotovljena izdaja v zadnjem trenutku spet izjalovila — ker je bilo finančno vprašanje bolj važno kot kulturna vrednota — in je moral znova iskati založbo, katera bi bila pripravljena založiti obsežno literarno delo avtorja, ki je bil sin majhnega »skoraj neznanega« naroda, čigar književnost si šele utira pot v širni svet. (Pri nekatereh očito prevladuje mnenje, da so številčno majhni narodi tudi na kulturnem področju zmogni le majhnih dejanj, in to kljub temu, da so Prešeren, Cankar, Prežih, Jurčič, Finžgar in drugi umetniki slovenske besede dvignili slovenski narod na evropsko raven!) Toda dr. Kolednik ni zgubil poguma in danes mu je lahko v zadoščenje, da je nemškemu bralcu posredoval knjigo, s katero se po pisatelju Finžgarju častno predstavlja ves

Graški »Forum«
bo gostoval v Ljubljani

V času od 15. do 30. aprila bodo v Ljubljani gostovali člani graškega »Forum« — to je klub, ki združuje napredne intelektualce in umetnike iz Graza — in bodo s tem vrnili lanskoletni obisk ljubljanskih umetnikov v Grazu. Kakor znano, je Forum lani priredil v Grazu posebno prireditev pod naslovom »Slovenski kulturni dnevi«, v katere okviru so gostovali slovenski književniki z literarnim večerom, likovniki s svojo razstavo, Slovenski oktet s koncertom in ljubljanska Akademija za igralsko umetnost s svojo predstavo.

Letošnje gostovanje graških umetnikov v Ljubljani se bo začelo z razstavo likovne umetnosti in arhitekture v Moderni galeriji. Istega dne bo tudi večer lirike in proze, pri katerem bo sodelovalo več graških književnikov. Posebno zanimiva za ljubljansko gledališko publiko bo uprizoritev dveh enodejank graških gostov v stilu satiričnih skečev, in sicer Emila Breisacha »Hieronim in njegov sosed« ter Walfinganga Bauerja »Katarina Dvoglava«. Na glasbenem področju bo graška skupina predstavila dva kvarteta komorna jazz-ansambla ter znani graški komorni duo, ki bo na koncertu izvajal moderno komorno glasbo. Poleg tega pa so predvidene še razne druge prireditve, med katerimi bo veliko zanimanja vzbujalo tudi predavanje o pregledu novih smeri v avstrijski arhitekturi, kateri bo — kakor že povedano — posvečen tudi del razstave v Moderni galeriji, kjer nameravajo izlasti prikazati stanovanjsko, šolsko in socialno gradnjo.

ŽIVAHNA PREVAJALSKA DEJAVNOST V JUGOSLAVIJI:

V šestnajstih letih skoraj 11.000 prevodov

Svoječasno smo v našem listu poročali o prevajanju slovenskih literarnih del v tuje jezike, pred nedavnim pa je v Jugoslaviji izšla bibliografija prevodov, ki nam pove, koliko tujih knjižnih del je bilo prevedenih v jezike jugoslovanskih narodov. In treba je priznati, da teh ni bilo malo: samo v letih od 1944 do 1959 je izšlo v Jugoslaviji 10 tisoč 906 knjižnih del, prevedenih iz 29 jezikov; pri tem pa zadnja štiri leta, v katerih se je prevajalska dejavnost še povečala, niso upoštevana.

Bibliografija prevodov nam pove, da je bilo v navedenem obdobju prevedenih v jezike jugoslovanskih narodov 3989 pisateljev, prevajalcev pa je bilo 3622. Od vseh prevedenih del odpade več kot polovica, namreč 5828 del, na leposlovje, približno ena petina (2179) na dela iz družbenih ved in skoraj ena desetina (898) na znanstvena dela. Ostale vede so bile zastopane z naslednjim številom prevodov: prirodne vede 720, zgodovina 300, biografija 265, filozo-

fija 197, umetnost 164, religija 68 ter filologija in folklor 55.

Pri leposlovju je bilo največ prevodov iz sovjetske literature — 1407, iz angleške 1229, francoske 911, nemške 483, skandinavske 176, italijanske 158, finske 161, poljske 92, španske in portugalske 84, grške in latinske 64, bolgarske 52, madžarske 41, holandske 34 in romunske 4; prevodov iz enega v drugi jugoslovanski jezik pa je bilo 763. Po pisateljih so pri prevodih leposlovnih del prednjačili Cooper, Balzac, Tolstoj, Puškin, Čehov, Gorki, Twain, Goethe in Cervantes, medtem ko so bili izmed jugoslovanskih pisateljev največ prevedena dela Cankarja, Čopiča, Andriča in Krleža. Med prevajalci pa so bili po številu prevedenih del na prvih mestih Metodije Dimitrovski, Jože Zupančič in Janko Moder, vendar so tudi drugi slovenski prevajalci — kot Vladimir Levstik, Janez Gradišnik, Mira Mihelič, Fran Albreht in Mile Klopčič — veliko doprinesli, da je bil jugoslovanski knjižni trg založen s kvalitetnimi prevodi iz svetovne literature.

prepričani, da gre za kvaliteto, ki je vredna vse pohvale.

Priznanje pa zasluži tudi založba Steyler, ki je poskrbela, da je izšel nemški prevod najbolj priljubljenega slovenskega zgodovinskega romana v res lepi, naravnost reprezentativni knjigi. Želeti bi bilo le to, da bi našla ta Finžgarjeva (in posredno Kolednikova) umetnina tudi med nemškimi bralci vsaj del tiste odziva kot ga je deležna med Slovenci.

V Sovjetski zvezi vedno več znanstvenikov

Današnji svet se ponaša s čudovitim napredkom znanosti in tehnike, kar pa seveda ni le naključje, marveč rezultat strokovnega šolanja vedno večjega števila prebivalstva v posameznih državah. Statistiki so celo ugotovili, da se je v zadnjih dveh stoletjih število znanstvenikov na našem planetu v vsakem desetletju podvojilo. To je vsekakor izredna dinamika, če upoštevamo, da je bilo potrebnih šest desetletij in pol, da se je število prebivalcev podvojilo.

Prvo mesto v tem dinamičnem razvoju znanosti nedvomno zavzema Sovjetska zveza, kjer je število znanstvenikov naraščalo v enakem tempu kot drugje po svetu le v prvem desetletju po drugi svetovni vojni, v desetletju 1952—1962 pa je napravilo mogočen skok naprej. V teh letih se je namreč število sovjetskih znanstvenikov skoraj potrojilo: od 179.000 je naraslo na 524.000!

Kaj to pomeni, nam povedo naslednji podatki. Pred revolucijo je imela Rusija le 11 tisoč znanstvenikov, v pičlih petih desetletjih po revoluciji pa se je njihovo število povečalo skoraj za petdesetkrat. V Sovjetski zvezi utemeljujejo ta razvoj s tem, da je politični revoluciji sledila verižna reakcija revolucij, med njimi tudi kulturna revolucija. Pred letom 1917 je bilo v Rusiji pisemenih samo 20 odstotkov ljudi, danes pa je med 225 milijoni sovjetskih prebivalcev že 66 milijonov takih, ki imajo srednjo ali višjo izobrazbo.

V svetovnem merilu pridé danes na 10.000 prebivalcev kakih 25 znanstvenikov. Skoraj dve tretjini teh znanstvenikov dela v znanstveno-raziskovalnih inštitutih ter neposredno v podjetjih in projektantskih organizacijah, ena tretjina pa jih predava na šolah.

KULTURNE DROBTINE

● Na seji sveta Svobod in prosvetnih društev okraja Koper so sklenili, da bodo v počastitev 60-letnice Kosovelovega rojstva proslave po vseh občinskih središčih, na sam praznik 18. marca pa bo osrednja okrajna proslava v Kopru. Tega dne bodo zaslužnim kulturnim delavcem podelili tudi Kosovelove nagrade.

● Gradišćanski Hrvati so imeli letos spet tradicionalno plesno prireditev — Hrvatski ples — in sicer najprej na Dunaju ter nekaj pozneje še v Zelezem. Obe plesni prireditvi sta bili velik uspeh. Hkrati pa se hrvatska narodnostna skupina na Gradišćanskem trudi, da bi čim bolj koordinirala delo vseh svojih društev ter je bila v ta namen pred nedavnim skupna seja glavnih hrvatskih organizacij tako na Gradišćanskem kot tudi na Dunaju, kjer so razpravljali o raznih perečih problemih.

● Kot najboljši gramofonski plošči leta 1963 sta bili v Parizu proglašeni plošči s posnetki opere »Siegfried« v izvedbi dunajskih filharmonikov in plošča z deli Musorgskega v izvedbi orkestra moskovskega Bolšaj-teatra.

● V Linzu bodo letos začeli graditi Brucknerjevo dvorano in je mesna občina v svojem letošnjem proračunu predvidela v ta namen vsoto 25 milijonov šilingov. Deželno gledališče bo dobilo subvencijo v višini 7,4 milijona šilingov, ostala sredstva iz kulturnega proračuna pa bodo razdelili raznim kulturnim ustanovam mesta.

● Slovensko narodno gledališče iz Trsta je ta teden spet na gostovanju po Primorskem. Svojo turnejo je začelo s predstavo v Tolminu, nato pa so bili na sporedu še nastopi v Idriji, Kopru, Izoli in Piranu. Za gostovanje so izbrali Javorčkov izbor Shakespeareovih dramskih tekstov pod skupnim naslovom »Iz take smo snovi kot sanje« in Tavčarjevo komedijo »V Honolulu«.

Blaž Singer:

Turizem na Koroškem
in razvoj zakonitih osnov za njegovo pospeševanje

Upoštevati pa moramo tudi še naslednji pomembni faktor, ki smo ga v turizmu zadnjih let lahko zasledili: delovni človek kot turist ljubi samoto, kjer je lahko čim bolj sam zase. Vsaj v času dopusta se hoče orestiti vtisa in občutka, da je samo številk v mestu ali v tovarno stlačene mase ljudi, ki prvi ob njem, pred njim in za njim. Vedno bolj ga draži sla po samotarnenju, po preprostosti, samovolji in nomadenju v kolikor se le da izviri prirodi. Zato išče za kraj svojega oddiha in dopusta samotna naselja, zato kam-pira, kjer se mu zljubi, zato se mu dopadejo kmečke idile bolj kot napihnjen in drag komfort velikih hotelov in restavracij.

Potrdila, da se turizem na Koroškem razvija v tej smeri, dobimo pri vsaki podrobnejši oceni razvoja turizma po naših krajih. Medtem ko je leta 1962 znašalo povprečje bivanja turistov na Koroškem 7,5 dni, so se n. pr. po občinah v Zgornji Zilji turisti povprečno zadrževali po 13 do 15 dni, po občinah Železna Kapla, Škocijan, Bekštanj, Marija na Zilji, Ledince in St. Jakob v Rožu pa 11 do 13 dni, dočim so se v Vrbi in Porečah ter na Otoku zadrževali le po 9 do 10 dni.

Po drugi strani pa kaže v to smer

tudi naraščanje turističnih nočitev po občinah, ki pred 10 leti turizma niti niso prav poznale. To najbolj potrjuje primerjava turističnih nočitev leta 1962 z letom 1959 po naslednjih naših občinah:

o b č i n a	1959	1962
Bilčovs	892	1.608
Bištrica nad Pliberkom	1.849	3.774
Bištrica v Rožu	52	2.821
Borovlje	2.734	7.895
Galčija	432	2.061
Globasnica	834	1.253
Kostanje	5.754	6.740
Medgorje	906	1.694
Pliberk	3.375	4.441
Sele	1.569	2.738
Slovenji Plajberk	2.233	2.376
Svelna vas	—	587
Straja vas	—	1.223
Suha	856	2.998
St. Jakob v Rožu	2.107	21.922
Smrjetla v Rožu	3.191	5.549
Tinje	1.678	4.372
Velikovec	3.550	3.561
Veltrinj	8.353	19.351
Ziljska Bištrica	552	2.998
Železna Kapla	4.053	7.962
Zilpolje	2.047	2.747
Zilara vas	720	5.465

Ko gledamo in primerjamo te številke, spoznamo, da postaja turizem po naših krajih res vse pomembnejši gospodarski faktor. Jasno pa nam

tudi postaja, da možnosti za nadaljnje privabljanje turistov v naše kraje še zdaleka niso izčrpane. Kraji kot n. pr. Djekše, Kotmaras vas in Važenberk, kjer je število nočitev zadnja leta nazadovalo, posebej pa še Radšče in St. Peter na Vašnjah, ki se do leta 1962 v turizmu sploh še nista vključila, in številni drugi kraji s svojimi mirnimi legami, s svojim soncem in gozdovi ter lepimi razgledi lahko še potrojujejo in pope-torijo ravnokar prikazane številke predlanskih nočitev. V zadnjih letih so še mnogo bolj oddmaknjeni kraji doživeli nepričakovan vzpon turizma. Tako so n. pr. šteli

o b č i n a	1959	1962
Rangersdorf	15.561	31.263
Wümlach	16.509	28.658
St. Urban	19.578	28.676
Berg im Drautal	27.242	43.783

Ta vzpon kaže, da turizem po vseh naših krajih lahko postane lepo donosna gospodarska veja našega podeželjskega prebivalstva brez razlike stanu. Lanska stagnacija po nekaterih turističnih centrih samo potrjuje, da ima v bodoče pri nas turizem po kmečkih naseljih večje izglede kot turizem po velikih gostiščih. Seveda pa je treba zanj ustvariti tudi potrebne pogoje, se brigati za njegov razvoj in ga tudi v potrebni meri vsestransko pospeševati.

Razvoj pospeševanja turizma na Koroškem

Nadaljnje izboljševanje pogojev za turizem in ustvarjanje novih je danes

enako stvar občin in deželnih činitelj kot je stvar vaških skupnosti in sosesčin ter ljudi, ki s turizmom služijo svoj kruh in ustvarjajo svoje premoženje. Kakor slednjim prinaša turizem tudi občinam in deželi pomembne gospodarske koristi. Pospešuje dotok denarja v občinske blagajne v obliki posrednih in neposrednih turističnih davkov in davščin. S tem se veča kapitalna moč občin in dežele, za katero pa so še posebno važne devize iz turizma. Inozemski turizem je najboljša in najcenejša oblika zunanje trgovine, kjer spravimo v denar blago, ki ga drugače zunanja trgovina ne prevezame.

Zato je razumljivo, da je na turizmu že v njegovih prvih pojavih postal pozoren tudi zakonodajalec in da je turizem tudi obdavčil. Ze po ustavi avstro-ogrske monarhije je bil turizem določen za deželno zadevo in kot tak ostal tudi po ustavnem zakonu iz leta 1925. Pravico za obdavčenje turizma je deželam dal finančni ustavni zakon iz leta 1922. Sedaj temelji ta pravica oz. pristojnost na finančnem ustavnem zakonu iz leta 1948. Po zakonu o finančni izravnavi so turistične dajatve vse dajatve, ki jih plačajo turisti, kot n. pr. zdraviliška taksa (Kurtaxe), dajatve na tujske sobe in prispevki za olepšanje, ter davki in dajatve, s katerimi so obremenjena pridobitvena podjetja, ki imajo od turizma gospodarske koristi. Vse turistične dajatve so izključno občinske in dežel-

ne dajatve, so zakonito namenjene za pospeševanje turizma, kar po prvih zakonih o obdavčenju turistov še niso bile.

Tako je n. pr. prvi koroški zakon o obdavčenju prenočevanja v začasnih bivališčih iz leta 1921 določal, da se mora deželi pripadajoči del dajatve uporabljati za namene ljudske prehrane, predvsem za pocenitev živin. Ta zakon je že leta 1922 zamenjal nov zakon in sicer zakon o pobiranju »Dajatev na stanovanja tujcev«. Novi zakon je že točneje določal, da morata tako dežela kot občina vsaj petino dohodkov iz teh dajatev uporabiti za pospeševanje turizma. Po dvakratni novelizaciji je 1927 sledil nadaljnji zakon o turizmu, to je zakon o pobiranju prispevkov za namene pospeševanja turizma, ki pa je določal, da morajo biti dohodki iz teh prispevkov porabljeni pretežno za pospeševanje turizma.

Že leta 1926 pa je določil zakon o pospeševanju turizma na Koroškem, da morajo biti v »turističnih krajih«, ki jih določa deželna vlada, ustanovljene »turistične komisije«, ki morajo upravljati vse, kar je potrebno za razvoj in pospeševanje turizma. Svoje izdatke morajo kriti iz »fonda za turizem«, ki ga tudi upravljajo. Za dohodke tega fonda so bili določeni prispevki za olepšavo, prispevki na glasbo, dajatve na kopaljšča in dajatve na čolne.

(Nadaljevanje prihodnjici)

Delovne nesreče v kmetijstvu in gozdarstvu

Pred nedavnim je bilo objavljeno poročilo koroške kmetijsko- in gospodarske inšpekcije za leto 1962. Iz te statistike je razvidno, koliko delovnih nesreč se je v navedenem letu pripetilo pri kmetijskem in gozdnom delu.

Skupno se je leta 1962 primerilo na Koroškem 4810 delovnih nesreč v kmetijstvu in gozdarstvu, število, ki je golovo vznemirljivo. Kontrolno delo inšpekcije, ki ima nalogo ugotavljati varnostne ukrepe pri delih na tem sektorju, je leta 1962 na novo zajela 580 kmetijskih in gozdnogospodarskih obratov. Od svojega obstoja je skupno kontrolirala 11.000 takšnih obratov in zakonito naročala potrebne varnostne ukrepe predvsem pri delu s tehničnimi pripomočki.

Zaradi nerazumljive brezbriznosti mnogih kmečkih gospodarjev, ki se niso zmenili za odpravo tehničnih in socialno-pravnih pomanjklivosti, je inšpekcija morala ponoviti kontrole. Kljub temu, da je med žrtvami delovnih nesreč precejšen odstotek kmetov samih, oziroma njihovih družinskih članov, kaže, da to dejstvo na nekatere kmete ne napravi nobenega vtisa, kar je smatrati za neodgovorno. Neizgovorna zaščita in kontrole za odpravo nevarnosti nesreč služijo vsem delovnim ljudem v kmetijstvu in gozdarstvu, ne nazadnje najbolj tudi za kmetijske družinske obrate, ki so po nesrečah, kar tiče delovne izgube in denarnih težav, najbolj prizadeti. Takšno malomarnost pri kmetijskih obratih je pripisati starokopitni zaostalosti in konservativnosti še v mnogih krajih na podeželju, kjer še vedno nimajo pravega smisla in razumevanja za vsestransko izobrazbo naraščajo v kmetijstvu in gozdarstvu, ki bi si jo lahko mladina osvajala v strokovnih šolah in tečajih, v našem primeru v domači kmetijski šoli v Podravljah, ker posvečajo pozornost tudi ravnanju s tehničnimi pripomočki in zaščitnim napravam, ki lahko na najnižjo stopnjo omejijo delovne nesreče. Še so kraji na Koroškem, kjer je kljub električni luči še zelo temno, temu more od pomoči le razsvetljenost duha in uma.

Največ nesreč se je po koroški nezgodni statistiki primerilo pri neposrednem kmetijskem delu, namreč 3126. Pri oskrbovanju živine so ugotovili 601 nesrečo, pri transportnih sredstvih in dvigalih 544 nesreč, pri mehaničnem obdelovanju polja 247 nesreč in 120 nesreč pri mehaničnih delih v gozdu. V prvi vrsti so še vedno najpogostejši povzročitelji nesreč slamoreznice, travne in žitne kosilnice, obračalniki sena, transmisije in vrvi, krožne in tračne žage, traktorji, ročno orodje, padci in spodrslijaji, leteči drobci tvarin in orodja. Pri oskrbovanju živine so v 42 primerih povzročili nesreče biki, v 324 primerih drugo govedo in v 182 primerih konji. Med 4810 nesrečami v kmetijstvu in gozdarstvu se jih je 13 končalo s smrtnim izidom. Vedno se še premalo upoštevajo nevarnosti s traktorjem v strminah, kajti pri teh nesrečah je leta 1962 zgubilo življenje 6 oseb na Koroškem.

Št. Jakob v Rožu

Le še deset dni nas loči od občinskih volitev, na katere se tudi v naši občini temeljito pripravljamo. Za glasove volivcev se polegajo kar štiri skupine: tri strankarske liste in posebna krajevna lista z imenom „Občinska skupnost — Gemeinschaftsliste“, na kateri kandidirajo poznani domači kmetje, delavci in obrtniki.

Zanimanje za volitve je razumljivo veliko. Naša občina spada med največje na južnem Koroškem in mora občinski odbor upravljati znatna denarna sredstva. Samo v minulem letu je izdala občina za razne potrebe 2.400.000 šilingov iz rednega in nad 300.000 šilingov iz izrednega proračuna. Vsega tega denarja seveda ni dobila iz neposrednih občinskih davkov — le-ti so znašali 725.000 šilingov — marveč ji je uspelo dobiti znatne dotacije tudi od dežele in države.

Kako se ti denarji uporabljajo (lani je bilo n. pr. za šolstvo izdanih 423.000, za socialno skrbstvo 328.922 in za občinsko upravo 404.000 šilingov), je v veliki meri odvisno od občinskega odbora in od ozračja, ki vlada v občinski hiši. Zato je odločitev pri občinskih volitvah zelo važna in bomo tudi tokrat zastavili vse sile, da bodo prišli v novi občinski odbor ljudje, ki so tako po svojem osebnem značaju in po svojem odnosu do zahtev in potreb vseh občanov vredni našega zaupanja.

V 202 koroških občinah bodo volitve

Izvemši avtonomni občini Celovec in Beljak bodo 1. marca letos občinske volitve v vseh drugih občinah v deželi in teh je 202. Vse občine skupno bodo izvolile 2384 občinskih odbornikov in sicer v okraju Šmohor v 19 občinah 183 mandatov, v okraju Celovec-dežela v 41 občinah 467 mandatov, v okraju St. Vid na Glini v 33 občinah 377 mandatov, v okraju Spittal ob Dravi v 41 občinah 467 mandatov, v okraju Beljak-dežela v 27 občinah 363 mandatov, v okraju Velikovec v 18 občinah 236 mandatov in v okraju Wolfsberg v 23 občinah 291 mandatov.

Na občine do 500 prebivalcev odpade 7, na občine od 501 do 1000 prebivalcev 9, na občine od 1001 do 2000 prebivalcev 11, na občine od 2001 do 3000 prebivalcev 13, na občine od 3000 do 6000 prebivalcev 17 in na občine preko 6000 prebivalcev 21 mandatov.

Nekoliko občinske davčne statistike

Pliberk — Z zložitvijo občin Pliberk, Blato in Libuče je nastala velika občina s skoraj 4000 prebivalci s površino okoli 90 kvadratnih kilometrov. Bivša občina Pliberk je štela 1144 prebivalcev, občina Blato 1501 in občina Libuče 1340 oseb. Mesto Pliberk je središče in vse tri občine so že doslej imele svoje uradne prostore v Pliberku. Iz tega sledi, da je moralo prebivalstvo iz obeh podeželskih občin po svojih občinskih opravkih v mesto, kar bo pravzaprav danes isto. Ker so bili vsi trije občinski uradi v mestu, je prebivalstvo trošilo svoj denar v Pliberku v davčno korist najmanjše občine. Iz te poltrošnje za bivšo mesno občino dotakajoči davki niso bili malenkostni, kar prepričevalno povedo zneski davkov, povzeti iz leta 1962.

Občini pripadajo med drugimi davki na pijače, obrtni davek in davek na znesek

Vesava

Našo vas imenujejo v raznih listinah Novo selo in je mogoče, da je to ime pravilno. Domačije te vasi so raztresene do 800 metrov nadmorske višine. Lahko je, da je bila naša zemlja pozneje kultivirana in verjetno tudi pozneje naseljena. Zaradi tega so naši predniki imenovali ta kraj Novo selo ali Novo vas, v ljudski govorici pa se še danes imenuje »Na veseljih«, kar mekako ustreza označbi Novo selo.

Toda to ni glavno, kar hočemo tukaj povedati. Gre bolj za to, da se je s 1. januarjem letos izpolnila naša davna želja po priključitvi naše vasi k občini Kotmara vas. Prizadevanje za to priključitev je trajalo gotovo že sto let. Številne vloge in zahteve našega prebivalstva na pristojna mesta nikdar niso dosegle zaželenega uspeha. Enkrat je bila občina Bilčovs, kateri smo pripadali, proti odcepitvi, drugič nas spet Kotmara vas ni hotela prevzeti in tretjič je deželna oblast odklanjala spojitve.

Lahko rečemo, da ničesar nismo imeli proti bilčovskim občanom, saj smo se z njimi vedno dobro razumeli, toda zelo od rok nam je bilo hoditi tja po občinskih opravkih. Po legi bolj pripadamo kotmirski občini. V Kotmari vasi je naša župnija, naša šola, poštni urad, trgovine itd. Pred nekaj leti se je občina Zgornja Vesca združila z bilčovsko občino in že tedaj smo upali, da bodo ob tej priložnosti tudi našo vas vključili v kotmirsko občino.

Še smo morali čakati, da je končno deželni zbor ustregel naši želji in s sklepom priključil našo vas k občini Kotmara vas. Ker se je to zgodilo kratko pred občinskimi volitvami, so nekateri zagnali krik in vik, da se je priključitev izvedla iz strankarsko političnih namenov. Tem ljudem povemo, da smatramo, da je bil za ukrep ravno pravi čas, ker morejo volivci, ki so priključeni novi občini, svojo volilno pravico izvesti in sodelovati pri volitvi novega občinskega odbora v občini Kotmara vas. Mi na »Veseljih« smo veseli, da smo prišli v občino Kotmara vas, ki nam je mnogo bliže in bolj pri rokah.

Naraščajoč prekomejni promet

Leta 1963 je na koroških državnih mejnih prehodih prekoračilo mejo 6,4 milijona potnikov. Varnostna direkcija za Koroško pove v svojem poročilu za leto 1963, da se je število potnikov na mejnih prehodih od 4.996.475 leta 1962 dvignilo leta 1963 na 6.357.554 oseb.

Največ potnikov je prekoračilo mejo med Avstrijo in Italijo. Toda tudi potniški promet na avstrijsko-jugoslovanskih mejnih prehodih je v minulem letu v primerjavi z letom poprej znatno narasel in sicer za 50 odstotkov. Prehod Podkoren je lani prestopilo 417.431 potnikov (leto poprej 249.039), Ljubeljski prelaz 136.610 (65.110), pri Ravnjaku na cesti Libuče—Mežica 16.497 (12.491), železnica Pliberk—Prevalje 29 tisoč 794 (20.152), cesta Grablje 68.512 (41.963), Libelčice 5312 (3869), Rabžanjanj 49 tisoč 625 (32.709) in železnica Področica—Jesenice 788.157 (579.310). Izkaznic o malem obmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo se je leta 1963 poslužilo 204.328 oseb, med temi 70.503 Avstrijcev in 133.825 Jugoslovancev.

V okraju Šmohor odpade na 4 občine do 500 prebivalcev 28 mandatov, na 7 občin do 1000 prebivalcev 63 mandatov, na 6 občin do 2000 prebivalcev 66 mandatov in na 2 občini do 3000 prebivalcev 26 mandatov. V okraju Celovec-dežela na 2 občini do 500 prebivalcev 14, na 9 občin do 1000 prebivalcev 81, na 19 občin do 3000 prebivalcev 209, na 8 občin do 3000 prebivalcev 104, na 1 občino do 6000 prebivalcev 17 in na 2 občini nad 6000 prebivalcev 42 mandatov. V okraju Beljak-dežela na 4 občine od 501 do 1000 prebivalcev 36, na 8 občin do 2000 prebivalcev 83, na 6 občin do 3000 prebivalcev 78, na 7 občin do 6000 prebivalcev 119 in na 2 občini nad 6000 prebivalcev 42 mandatov. V okraju Velikovec na 2 občini do 1000 prebivalcev 18, na 7 občin do 2000 prebivalcev 77, na 3 občine do 3000 prebivalcev 39 in na 6 občin do 6000 prebivalcev 102 mandata.

plač pri podjetjih. Pri teh davkih je najmanjša občina Pliberk najboljše in sijajno odrezala, kar je razvidno iz pregleda o teh davkih za leto 1962. Številke povedo naslednje:

Občina **Pliberk** je na davkih na pijače pobrala 268.345 šilingov, občina **Blato** 25.010 šilingov in občina **Libuče** 25.873 šilingov — skupno 319.228 šilingov. Obrtnega davka je občina **Pliberk** dobila 265.488 šilingov, občina **Blato** 17.136 šilingov in občina **Libuče** 151.854 šilingov — skupno 434.478 šilingov. Davkov na zneske plač je odpadlo na občino **Pliberk** 90.828 šilingov, na občino **Blato** 24.806 šilingov in na občino **Libuče** 74.972 šilingov — skupno 190.606 šilingov.

Vseh teh davkov skupno je bilo leta 1962 plačanih od prebivalstva v znesku 944.312 šilingov. Znatno več kot polovico tega denarja je kasirala občina Pliberk in čeprav je dobršen del prispevalo prebivalstvo iz bivših dveh podeželskih občin, od tega denarja občini Blato in Libuče nista dobili nič, marveč ga je v svoje namene porabila mestna občina Pliberk sama.

Prvič se bodo po volitvah vsedli podeželski zastopniki v občinskem odboru skupaj s predstavniki mesta in bodo soodločali o uporabi občinskih denarjev za celotno občino, ker nova občina bo morala upoštevati interese celokupnega prebivalstva, koristi vseh občanov in med drugim tudi iz virov teh davkov na podlagi enakopravnosti vseh, kmetov, delavcev in obrtnikov brez razlike jezika in političnega nastojanja. Volivci bodo odločili, da bodo takšni uvidni ljudje tudi izvoljeni v novi občinski odbor velike občine Pliberk.

Velik uspeh „Dunajske revije na ledu“ v Celovcu

Petič je letos gostovala »Dunajska revija na ledu« v celovski mestni hali in spet požela ogromen uspeh. Živi in pestri, na umetniški višini podani spored pod naslovom »Sanje o sreči« je do skrajnosti navdušil izredno številno publiko, ker obisk je bil letos rekorden. Vsi, ki so revijo doživeli, so polni pohvale ter jim bodo čudovito lepi prizori in slike ostale v neizbrisnem spominu. Ob tako hvaležnem sprejemanju sporeda in velikem zanimanju za revijo je bil zadovoljen tudi ansambel.

Lani je revijo obiskalo 59.570 gostov, letos pa so jih ugotovili že 63.604. Izredno veliko število gostov je prispelo z omnibusi, avtomobili in vlaki iz sosednjega inozemstva iz Jugoslavije in Italije. Iz Italije se je revije udeležilo nad 4000 gostov, iz Jugoslavije pa več kot 13.000.

V nedeljo so ugotovili iz Jugoslavije dvanajsttisočega obiskovalca; bil je to Stanko Ravnik iz Jesenic, 12.001 obiskovalec iz Jugoslavije pa je bil Anton Arh z Jesenic-Dobrova. Jubilantna gosta je pozdravil podžupan

„Tihotapec“ na našem odru

Bilčovs. — Minulo nedeljo so nam marljivi in podjelni igralci in igralki našega prosvetnega društva „Bilka“ posredovali spet lep in prijeten kulturni užitek. Naučili so se in igrali igro „Tihotapec“. Dvakrat so nastopili in vsakokrat, popoldne in zvečer, je bila dvorana pri Miklavžu popolnoma zasedena takih prireditev željnega občinstva. To je razumljivo in samoumevno, ker udeleženci naših prireditev še nikdar niso bili razočarani ter so se vedno zadovoljni razhajali le želeč si, da bi jih društvo kmalu spet povabilo na kakšno novo prijetno razvedrilo v pouk in zabavo.

Nedeljeno mnenje vseh gledalcev in poslušalcev je bilo, da so igralci svoje vloge dobro, doživelo in izvrstno rešili. Publiko je prizor za prizorom, dejanje za dejanjem, sprejemala z velikim odobravanjem in vihnim pritrdenjem. Pred igro je nastopil Ferdi Kulnik s šaljivo pesmijo „Zakaj bi jaz ne bil župan...“ ob spremljavi pevovodje Valentina Kapusa. Tik pred borbo za županske stolčke, je bil ta zabavni vložek prav posrečen in razveseljiv. Pri večerni predstavi je nastopil tudi tukajšnji mešani pevski zbor ter razveseljeval poslušalce z dobro zapetimi pesmimi.

Vsem, ki so sodelovali pri igri in drugače doprinesli k uspehu prireditve, velja naša zahvala, združena z željo: kmalu spet nas povabite!

Umrli je župnik Franc Katnik

V Št. Jakobu v Rožu je v 64. letu starosti umrl Franc Katnik, župnik v pokoju. V zadnjih letih pred boleznijo je služboval v Vovbrah, prej pa je 25 let deloval v Gorjah na Zili. Povsod so ga ljudje radi imeli in spoštovali kot ljudskega duhovnika, ki se je po svojem plemenitem značaju vedno prizadeval blažiti različne nasprotujoče si poglede med ljudmi v krajih svojega delovanja; vse življenje pa se je zavedal tudi svoje narodne dolžnosti in jo je dosledno izpolnjeval.

Pogrebne svečanosti so bile v pokojnikovem rojstnem kraju Na Dravi pri Mariji na Zili. Ogromna množica ljudi iz domačega kraja in iz krajev, kjer je deloval, se je udeležila pogreba. Na lastno v oporoki izraženo željo so mu pevci iz Loč in Ledine pod vodstvom Trisnika zapeli na domu pesem „Oj hišica očelova“ in ob odprtem grobu „Rož, Podjuna, Zila“. Ganljive in lepe so bile pogrebne svečanosti, vendar so se udeleženci pogreba sprepeševali, odkod sprememba v besedilu pesmi „Rož, Podjuna, Zila“, kjer je bilo slišati „koroški sin“, namesto „slovenski sin“, kakor se glasi pravilni tekst dr. Mikule.

Seidling ter jima podaril knjigo o Celovcu, solist revije Joan Haanappel pa darilo direkcije — zlato in srebrno zapestno uro. Jugoslovanski generalni konzul Pirković je štirim revijskim solistkam poklonil ob tej priložnosti šopke cvetlic.

Revija na ledu je iz Celovca odpotovala v München.

Sveče

Pred nedavnim je po dolgotrajni mučni bolezni umrla Mojca Lederwasch, p. d. Vrhovnica v Svečah. Pogrebni svečanosti na domačem pokopališču se je udeležilo zelo veliko število ljudi, ki so tako izkazali rajni Mojci svoje spoštovanje in ljubezen, kar je zaradi svojega zglednega značaja uživala pri vseh, ki so jo poznali. Poslovilne in tolažilne besede je ob odprtem grobu spregovoril domači g. župnik Škorjanc in očrtal žrtve polno življenjsko pot žene, katere telesne ostanke smo ta dan položili v zvezi grob k večnemu počitku.

Pokojna Vrhovnica je dosegla visoko starost 87 let kljub temu, da je morala vse življenje naporno delati in skrbeti za svoje posestvo. Vse življenje je bila zvesta svojemu narodu in skupni naši narodni družini na Koroškem. Mnoga leta je bila članica in tudi odbornica našega domačega slovenskega prosvetnega društva „Kočna“ in nikdar ni zamudila tudi v starih letih kakšne slovenske društvene prireditve. Mož ji je umrl že pred leti in ker ni imela otrok, je izročila svoje posestvo sestrinemu sinu.

Pokojna Mojca naj v miru počiva v domači zemlji, žalujočim svojcem pa izreka mo naše iskreno sožalje.

Ni skrivnost, da popijejo ljudje po vsem svetu vedno več kave — pri tem seveda mislimo na pravo kavo in ne na razne nadomestke — in jo cenijo kot izredno osvežilno in krepijo pijačo. Hkrati pa govorimo mnogo tudi o raznih boleznih, ki bi naj imele razloge v tempu modernega življenja, nepravilni prehrani in predvsem v povečanju zauživanja raznih dražil. Kako bi naj pri tem ne pomislili na zvezo med tako povečano porabo kave in novimi boleznimi?

S tem problemom so se, razumljivo, že pred precej časa pričeli ukvarjati zdravniki in to, kar so ugotovili, gotovo ni nezanimivo.

UČINKOVANJE KAVE

Vzrok za izredno priljubljenost kave leži v tem, ker poleg užitka, ki nam ga nudi, dviga pripravljenost do dela, vztrajnost, krepi dobro voljo in daje ugoden občutek. Kava je prav gotovo odlična pijača za duševnega delavca, saj podžiga živahnost dejav-

nost možgan in lajša duševni napor. Preizkusili so tudi, da kava dviga sposobnost razsodnosti, povečuje možnost razlikovanja barv, odstranjuje depresijo, stimulira duhovnost in — pomaga po zauživanju alkohola kot nekak protistrup.

Toda kava ne povzroča samo ugodnih učinkov. V mnogih primerih vpliva kava zelo kvarno, posebno pri živčno šibkih ljudeh, pri črevesno bolnih in tistih, ki imajo visok krvni pritisk. Pri teh ljudeh povzroča kava nemir, nespečnost, želodčne in druge krče. To je seveda popolnoma razumljivo, saj lahko kofein, ki se nahaja v kavi in je v glavnem simpatično delujoče dražilo, vendar ob nepravilnem zauživanju in pri ljudeh, ki ga ne prenesejo, občutno moti vegetativno ravnotežje.

Učinek kave je torej odvisen predvsem od tistega, ki kavo zauživa. Vendar se ne smemo varati z mislijo, da je učinek kave —

Strup — ali okrepčilo?

Prava kava — vedno bolj popularna pijača po vsem svetu

pri enaki količini — vedno enak, kajti količina kofeina v kavi je lahko zelo odvisna od vrste surovine, načina mletja, načina priprave itd.

Najprej moramo ugotoviti, da sme kava človeka samo osvežiti, ne pa dražiti. Zato kava z majhno ali srednje veliko količino kofeina (0,05 g do 0,1 g) človeka osveži, kava z večjimi količinami pa že draži. Vendar tudi količina kofeina v kavinem zrnju ni vedno enaka in lahko z ozirom na način prajenja močno variira. Poleg tega so tudi razne vrste kave zelo različne in tako lahko visoko vredna kava kljub razmeroma nizki količini kofeina prijetneje učinkuje — predvsem zaradi ugodnejše arome — kot pa ceneja in slabše vrste kava z več kofeina. Pri tem je zanimivo, da imajo boljše vrste kave razmeroma zelo malo kofeina. Zaradi tega trgovci — poleg mešanja okusov — radi kombinirajo tudi različne vrste kav, da bi z visokovrednimi vrstami dali mešanici dober okus, z manjvrednimi pa višjo količino kofeina.

KAŠNO VRSTO KAVE?

Za stalno uživanje kave je važno, da se držimo ene vrste in je ne menjamo — posebno če nam prija. Prav tako je najpamet-

neje ostati pri istem načinu pripravljanja. Pri isti količini zmletih kavnih zrn bo učinek pri različno pripravljeni kavi lahko precej različen. Če prilijemo kavi mleko, ne dobimo samo drugega okusa, temveč bo tudi učinek kofeina znatno manjši, kajti pri tem načinu pripravljanja preide kofein le s 70 odst. svojega učinka do izraza. To pa zato, ker mlečne beljakovine in maščobe vežejo del kofeina, ki se nato le počasi sprošča in omogoča dolgotrajnejši in prijetnejši učinek. Popolnoma drugače deluje kofein pri kavi »espresso« ali kadar kavo filtriramo; v tem primeru učinkuje kofein skoro dvakrat močneje kot pri kavi, pripravljeno z mlekom. Posebno pri strojih »espresso« izvlčemo iz kave skoro ves kofein, zlasti če uporabljamo pri tem vročo paro, ki sprosti še nekatere druge strupene sestavine. Ker pri prajenju odpade nekaj kofeina, je zato treba za »espresso« uporabljati močnejše žgano kavo.

Posebno v zahodnih evropskih deželah je kava espresso — žal na škodo pivcev — močno izpodrinila tradicionalno »turško kavo«. Ta stara otomanska pijača je mnogo bolj užitna in po učinku lažja kot espresso. Precej kofeina ostane namreč v usedlini in se le po lagoma sprošča, kar je za organizem mnogo prijetnejše in koristno. Tudi sicer kavna usedlina ugodneje deluje na prebavne organe.

ZA TEGA STRUP, ZA ONEGA...

Vendar ni samo pripravljanje in pa vrsta kave važna pri uživanju te priljubljene pijače. Turki in Arabci, ki veljajo za odkritelje kave, se strogo držijo starega običaja in pijejo kavo le iz majhnih skodelic, in to samo požirkoma.

To je vsekakor tudi po zdravniških ugotovitvah najprimernejše uživanje. Le pri zmernem in počasnem uživanju daje kava pravi užitek. V nasprotnem primeru pa je učinek neprijeten, človek postane nervozen, razdražljiv, težko se zbere in razmišlja. Vsekakor je treba uživanje kave pri ljudeh z visokim krvnim pritiskom in arteriosklerozo odsvetovati ali pa vsaj priporočati zelo zmerno uživanje, posebno pri starejših ljudeh, pri katerih pospešuje kava delovanje srca. Ne priporočljivo pa je uživanje kave v primerih, ko ljudje trpijo zaradi preveč želodčne kisline, pri impotenci, očesnih boleznih in kožnih obolenjih, saj lahko zviša kava kožno temperaturo za eno celo stopinjo.

Nasprotno pa lahko priporočamo uživanje kave, seveda v zmernih količinah in v primerni pripravi — ljudem, ki trpijo zaradi znižanega krvnega pritiska, depresivnega stanja, utrujenosti in pri športu. Zauživanje kave po dobrem kosilu normalizira pretakanje krvi v možganih in nas zaradi tega prijetno poživlji.

Zato lahko razumemo, da je William Hervey, odkritelj krvnega obtoka, ko je pred približno 300 leti umrl, z oporoko podaril londonskemu zdravniškemu kolegiju 56 funtov kave z zahtevo, naj zaužije dnevno vsak od njih po eno skodelico te kave, dokler bo trajala zaloga. Svoj testament je končal: »Od tod izvirata sreča in duševna bistrrost.«

Atomske bombe za gradnjo prekopa

Nedavna zaostreitev odnosov med Panamo in Ameriko zaradi Panamskega prekopa je ponovno opozorila na načrte, ki so jih ameriški strokovnjaki že pred časom pripravili za gradnjo novega prekopa. Do teh načrtov seveda ni prišlo zaradi ameriško-panamskega spora, marveč so strokovnjaki ugotovili, da je Panamski prekop v teku 50 let odslužil in je danes takorekoč že zastarel in ne ustreza več zahtevam modernega časa. Postal je neprimeren in težko uporabljen za moderno ladjeve, posebno še za velike letalonosilke in tankerje. Zastarel pa je tudi njegov sistem zapornic, da niti ne upoštevamo dejstva, da je vse preveč izpostavljen nevarnosti morebitnih zračnih in raketnih napadov.

Zaradi vseh teh pomanjkljivosti sedanjega Panamskega prekopa so v Ameriki začeli razmišljati o novem prekopu med obema oceanoma. Če bi prišlo do take gradnje, pa bi morali po mnenju Amerike upoštevati predvsem dve: novi prekop ne bi smel imeti sistema zapornic, biti pa bi moral vseameriški odnosno tak, da bi v vsakem primeru ohranjal suverene pravice dežele, skozi katero bi ga izkopal. V Washingtonu so doslej proučili že večje število načrtov za novo vodno pot, ki naj bi povezovala

Atlantik s Tihim oceanom. Rezultati teh proučevanj pa so takšni, da bi se kaj lahko zgodilo, da se novi kanal ne bi več imenoval Panamski, temveč Kolumbijski.

Strokovnjaki so načrtali tri frase, od katerih naj bi po eni izpeljali bodoči kanal. Dve od teh potekata kot stari prekop skozi Panamo: prva vodna cesta bi bila dolga 51 kilometrov, druga pa 77 kilometrov. Vendar ima največ izgledov tretja, tako imenovana kolumbijska varianta, čeprav bi bila s svojimi 148 kilometri najdaljša. Strokovnjaki namreč pravijo, da poteka od enega do drugega konca skozi ravninsko področje, le rahlo dvignjeno nad morsko gladino, zaradi česar zapornice ne bi bile več potrebne. Poleg tega bi šla ta vodna cesta skozi nenaseljena področja, kar predstavlja dvojno prednost: manj davkov zaradi izkoriščanja terena, predvsem pa možnost, da bi kanal izkopal s pomočjo podzemskih atomskih eksplozij.

Ameriški strokovnjaki so izračunali, da bi v primeru, da bi uporabili to revolucionarno metodo, stroški izkopa kanala dosegli doslej komaj tretjino stroškov, ki bi jih zahtevala klasična metoda dela, poleg tega pa bi bilo delo opravljeno v polovičnem času. Ne nazadnje pa bi bilo pri upravljanju takega kanala potrebnih le nekaj stotin uslužbencev, medtem ko jih je za upravljanje sedanjega Panamskega prekopa potrebnih kar 14.000.

Vprašanje je sedaj v tem, kako uporabiti silo atomskih eksplozij na tem širnem področju, ne da bi le-te povzročile v okolici radioaktivne padavine. Strokovnjaki na to

Kuhinjski lonec je napravil človeka za gospodarja sveta

Najvažnejša iznajdba človeškega rodu je bilo kopje in kuhinjski lonec. Tako vsaj trdi prof. R. B. Cowles na kalifornijski univerzi. Da pa je človek postal gospodar sveta, je treba pripisati dejstvu, da je premagal smrtonosne bakterije, ki so njegovemu življenju bolj nevarne kot glad, mraz in divje zveri. Ker naši daljni predniki niso bili tako hitri kakor zajec ali gazela, so bile njihov plen predvsem bolne živali; taka hrana pa je bila polna bolezenskih klic; šele ko je človek iznašel »daljinsko orožje«, torej kopje in kasneje puščico, je lahko lovil tudi zdrave in močne živali, ki so dajale zdravju manj škodljivo hrano. Predvsem pa je človek s kuhanjem hrane zelo okrenil moč bakterij.

vprašanje takole odgovarjajo: Za izkop 148 kilometrov dolgega kanala bi bilo potrebnih le 25 atomskih bomb. Je bi v vrstnem zaporedju izkopal ogromne kraterje, ki bi jih nato med seboj povezali s klasičnimi tehničnimi sredstvi. Eksplozije pa bi bile podzemne, ker so dosedanja jedrski poskusi dokazali, da povzročajo take neprimerno manjšo radioaktivnost.

Vsekakor je to zanimiv načrt, po katerem atomske bombe ne bi služile uničevanju, marveč bi bile v korist človeka.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

Preveliki pospeški so bili do danes evira, da človek ni poletel daleč v vesolje. Ruski zdravniki so morda rešili ta problem. Prvič v zgodovini vesoljske medicine so morški praščiki prenesli 75-kratno zemeljsko gravitacijo. Tak rezultat so ruski zdravniki dosegli s tem, da so s posebnimi preparati znižali telesno temperaturo morskih praščikov na 6 do 7 stopinj nad ničlo. Tako bo morda prav hibernacija tista, ki bo omogočila človeku daljša potovanja v vesolje.

Četka je med evropskimi državami, ki najbolj izkoriščajo helikoptere v civilne namene. Vsa njihova gorska reševalna služba temelji na mreži helikopterskih postaj in nad smučarji v Tatrah redno patrolirajo helikopteri, ki so v radijski zvezi z upravami žlicnic. So vse bolj zanimivo pa je udeleževanje pri gradbenih delih na težko dostopnih terenih. Izrjen pilot lahko vgradi na uro v objekti sedem kubičnih metrov betona.

Doktorja Wright in Kellogg iz Vancouverja sta ugotovila, da komarje privablja predvsem dihanje. Če kroži zrak okoli mirujočega predmeta, ki je vlažen in topel, bo komarjeva samica reagirala šestnajstkrat hitreje, kot pa če bi bil predmet hladen in vlažen, ter enaindesetkrat hitreje, kot če bi bil vroč in suh. Ameriška znanstvenika sta dokazala, da telesna toplota in rahli nemi tok, ki nastaja pri dihanju, privablja tudi vse ostale podobne parazite.

Okameneli smehljaj

JOŽE
CIUHA

Nasmehnil se je: v zadregi. Bilo je, kot da bi rad povedal in obrazložil, pa za to ne najde primernih besed:

„Če hodi dekle s fantom, hodi samo z njim.“

„Samo z njim?“

„Samo z njim: sicer dekle ni pošteno.“

Nadaljeval sem:

„Ne zameri, Či Vin, toda rad bi vedel, če imaš dekle.“

Či Vin se ne zna pogovarjati brez nasmehov in zadreg: povedal je oči, kot da gre za krivdo, in dejal:

„Imam jo.“

„Jo že dolgo poznaš?“

„Že precej dolgo. Iz istega kraja sva.“

„Koliko si star, Či Vin?“

„Enaindvajset let.“

„In koliko je ona?“

„Ona je starejša: ona jih ima dvaindvajset.“

„In kje se zdaj sestajata?“

„Pri nas se ne sestajamo, kot pri vas.“

„Dobro, kje se potem vidita?“

„Na predavanjih ali kje drugje.“

„Kje je to?“

„Kjerkoli pač.“

„In tam se z njo pogovarjaš?“

„Včasih.“

Po vsem, kar je rekel, si nisem mogel ustvariti predstave o njuni ljubezni. Moral sem spet vprašati:

„Kako potem veš, da je dekle sploh tvoje?“

„Kako bi ne bila, ko se bom pa z njo poročil.“

„Sta se že domenila?“

„Seveda: domenili so se najini starši in midva.“

„Kdaj se boš poročil?“

„Takoj, ko dokončam študije.“

„Koliko časa boš še študiral?“

„Štiri leta.“

„Torej je do poroke še precej časa?“

„Oh, saj hitro mine.“

„Se ti res zdi, da hitro?“

Či Vin se je spet v zadregi nasmehnil.

Zvečer je spet prišel. Bilo je, ko da ga nekaj tlačil. Zamomljaj je par nerazumljivih besed in potem spet utihnil. In spet začel in spet nehal. Vmes se je predajal zadregam in sramežljivim nasmehom. Naposled je le izjcljal, da mu je bilo zjutraj nerodno, ko sem ga vprašal, če ima dekle in da mi zato ni mogel vsega povedati. Potem se je spet davil: spet je začel in spet se mu je zatikalo. Da bi mu pomagal, sem ga vprašal, ne da bi dosti premišljal:

„Torej, te je še vedno sram priznati, da spiš z njo?“

Tega ne bi smel reči: govorila sva sicer angleško, toda moje besede so bile v burmanščini zelo nespodobne. Njih pomena sem se zavedal šele, ko je Či Vin priprl veke. Čeprav sem žalil njegova čustva, je odgovoril:

„Ne spim z njo.“ In po premolku: „To bom šele v zakonu.“

Naprej nisem spraševal. Tudi meni je bilo nerodno.

Nisem ga hotel prizadeti. Potem je sledilo priznanje, ki mu pred tem ni hotelo z jezika:

„Sestajava se vsak dan. Vsako popoldne se nekaj časa sprehajava ob jezeru. Poleg tega mi pere perilo.“

To je bilo vse, kar je želel povedati.

*

Monsun je dokončno prenehal. V prvih dneh po prihodu je še bilo nekaj dežja, zdaj pa so oblaki že redki. Po njem je ostala le še vlaga v ozračju. Mnogi ljudje jo težko prenašajo in tožijo o sinusih, glavobolu, revmatizmu, živcih in nespečnosti. Mene muči le potenje: ni prijetno, če si ves dan moker in lepljiv. Nenehno menjanje perila prav nič ne pomaga. Vendar je potenje, kot pravi, še najmanjša nadloga.

Včeraj sem v časopisu prebral, da je v mestecu v bližini Mandalaya umrla ženska, ker jo je ugriznila žaba s črnim jezikom. Ženska, bila je gospodinja, je ob ognjišču pripravljala kosilo. Začutila je, da se ji nekaj mota pod nogami. Samogibno je brnila z nogo, temu pa je sledil lahen, neboleč ugriz. Vtem je tudi zagledala strupeno žabo. Žensko so takoj prepeljali v bolnico, vendar je med prevozom umrla.

*

Restavracija, v kateri se hranim, je dobila veliko pridobitev. Vanjo so včeraj pripeljali precej izdelan „music-box“. Po naše bi se temu reklo glasbena skrinja, a ne vem, če je ta izraz v pravopisu in rabi.

Zaboj z muziko, ki jo dobijo za kovanec, poslej nenehno hrešči in polni restavracijo s poskočnimi ritmi. Davi, ko sem prišel k zajtrku, se je okoli njega drenjala množica študentov. Z neverjetno zamaknjenostjo so sledili glasbi. Ves čas, ki sem ga presedel pri kavi in časopisu,

Tudi v proizvodnji jaje zahteva čas nova pota

Število kokoši v naši državi sicer narašča, toda zaradi tega se potreba po uvozu jajc in klavne perutnine ne zmanjša. Pri zadnjem štetju domačih živali so v naši državi našli 10.343.800 kokoši. Od teh je bilo 4.295.200 nesnic starih nad leto dni. V primerjavi z letom 1962 je značil splošni porast 2,7 %, pri kokoših na leto dni starosti pa 10,7 %.

Kljub takemu porastu števila kokoši je domača oskrba trga z jajci in mesom perutnine vse prej kot zadovoljna. Tako je bilo treba za kritje potreb na domačem trgu leta 1962 uvoziti 236 milijonov komadov jajc, v prvih 11 mesecih leta 1963 pa 233,5 milijona komadov. Še pomanjkljivejša pa je domača oskrba trga z mesom perutnine. Tega je bilo predlanskim uvoženega 8515 ton, lani pa že v prvih 11 mesecih 8833 ton.

V pregledu uvoza jajc in perutnine je zelo zanimiva časovna primerjava potrebe uvoza jajc in klavne perutnine. Statistika kaže, da se je potreba po uvozu pri jajcih vrtela lani v mesecih januar — april in oktober — december med 16 in 25 milijoni komadov mesečno. Maja in junija je narasla na 38 in 41 milijonov mesečno in potem avgusta in septembra padla na 13,4 milijona komadov.

Uvoz mesa perutnine noben mesec ni padel pod 432 ton, v glavnem pa se je skozi vse mesece razen julija, avgusta in novembra vrtel med 500 in 636 tonami. V avgustu je uvoz mesa perutnine narasel na 1869 ton, v septembru je znašal 1137, v novembru pa 1406 ton.

Če primerjamo te številke, lahko rečemo, da imamo v naši državi približno poldrug

milijon nesnic premalo in da bi morali letno proizvodnjo klavnih piščancev povečati za okroglo 9 milijonov piščancev. Stalni stalež piščancev bi moral potemtakem biti vsaj za 2 milijona višji kot je sedaj. Pa tudi to povečanje verjetno ne bi še zadostovalo. Upoštevati namreč moramo, da je potrošnja mesa perutnine v zadnjih letih narasla od 1,4 na 3,5 kilograma na prebivalca in da kljub temu še močno zaostaja za potrošnjo po sosednjih severnih in zahodnih deželah. V zadnjih letih je avstrijsko prebivalstvo potrebovalo letno okoli 25 milijonov kilogramov mesa perutnine.

Te primerjave naravnost kričijo po intenzivaciji našega perutninarstva, naše proizvodnje jajc in mesa perutnine. Biti pa si moramo tudi na jasnem, da po poti naše stare kmečke reje kokoši ne bomo zadostili ugodnim pogojem za vnovčenje jajc in piščancev in da po tej poti tudi sami ne bomo prišli na račun. Naša sedanja kmečka reja perutnine je predraga, ker je silno površna in ker obstojajo naše jate kokoši kvečjemu iz par deset kokoši na kmetijo. Pri taki reji ne more priti do intenzivnosti in taka reja ne da zaslužka.

V naši proizvodnji jajc in piščancev moramo kreniti na nova pota. Proizvodnja jajc in piščancev je po naravi v prvi vrsti stvar specializiranih malih kmetij in njihove ustrezne organizacijske povezanosti z dobavitelji piščancev ter trgovino z jajci, klavnimi piščan-

ci in drugimi potrebščinami. »Steirischer Frischeierdienst«, katerega avtomobile z jajci srečamo tudi že ob naših jezerih, nam je pri tem lahko za zgled. Njegovi člani imajo povprečno po 500 nesnic in tako število je potrebno, da nudi proizvodnja jajc času in človeku primeren zaslužek.

Kdor ima nesnice, naj piščancev ne pita. Kdor hoče pitati piščance, pa naj jih pita vsaj po par sto hkrati in to skozi celo leto. Pri petkratni izmeni mora postaviti vsaj 2000 do 2500 piščancev na trg.

Za odločitev v to smer perutninarstva so pri nas oklevanja in ugibanja odveč. Trg nudi ugodne pogoje, nam pa ni treba nobenih velikih investicij. Kar nam je treba, je kratak tečaj za doseg potrebne specialne strokovne izobrazbe o vprašanih perutninarstva ter spoznanje, da uspemo v organizaciji tudi v perutninarstvu prej kot posamič. Če se bomo specializirali na perutninarstvo in če si bomo znali ustvariti primerno organizacijo, bomo ob skrbnem delu prišli na naših malih kmetijah s perutninarstvom prav lahko na račun in na dobro plačano delo.

Delna liberalizacija izvoza lesa

V okviru liberalizacije izvoza lesa je ministrstvo za trgovino pred kratkim za leto 1964 odobrilo prost izvoz naslednjih kontingentov lesa: 25.000 m³ drobnega lesa, 20.000 m³ lesa vrste »Puntelli« v dolžini 1,6 do 5 m in s 5 do 7 cm premera, 44.000 m³ gozdnih rant, 6000 m³ drogov, 5000 m³ macesnine, 65.000 m³ bukove hlodovine, 60 tisoč m³ stavbenega lesa in 5000 m³ toplovega in vrbovega lesa.

Nezgode pri delu z motornimi žagami so vedno bolj pogoste

Po poročilu zavoda za socialno zavarovanje v kmetijstvu in gozdarstvu je bilo lani v državnem merilu prijavljenih 56.208 nezgod pri kmetijskem in gozdarskem delu. S tem se je število nezgod nasproti 1962 zmanjšalo za 2599 nezgod.

Eno prvih mest med povzročitelji delovnih nezgod v kmetijstvu in gozdarstvu zavzemajo motorne žage za podiranje dreves. Urad za preprečevanje nezgod zavoda za socialno zavarovanje v kmetijstvu in gozdarstvu, ki je raziskoval vzroke teh nezgod, je prišel do zaključka, da je najčešči vzrok nezgode spodrslijaj žagarja. 40 % vseh nezgod z motornimi žagami je bila posledica spodrslijaja žagarja. Na drugem mestu je bil v 17 od sto primerov vzrok nezgode stisnjenje motorne žage pri žaganju. 15 % od vseh nezgod pa je nastalo pri spravlju snežnih polomov in polomov po vebru v gozdu.

Zato sta pri delu z motorno žago dobra stoja in trdna čista tla osnovna predpogoja za preprečenje nezgod. Odstranitev vseh vej in dračja okoli debela, kjer z motorno žago delamo, je prav tako zapoved kot pravočasno uporabljanje zagozd pri podiranju in žaganju. Posebna previdnost pa je potrebna pri spravlju snežnih in drugih polomov v gozdu, kjer so debela usločena in napeta. Tu je dostikrat bolj na mestu, da denemo pri podiranju motorno žago v stran in delamo s sekuro in navadno žago.

Razvoj poenostavitve proizvodnje:

Manj okopavin, več pšenice in ječmena

V toku splošne preusmeritve in poenostavitve kmetovanja v naši državi je v zadnjih letih prišlo tudi do vidnih sprememb v rastlinski proizvodnji. V njivski proizvodnji se površina okopavin vidno manjša, na ta račun pa se večja površina pod žitom in krmnimi rastlinami. Medtem ko je bilo leta 1954 v naši državi še 376.000 ha posajenih z okopavinami, je njihova površina znašala lani le še 334.000 ha. Samo med letom 1962 in 1963 je površina okopavin nazadovala za 6 %. V istem razdobju se je njivska površina pod žitom povečala za okroglo 27.000 ha in je lani znašala 837.600 ha. Če pa upoštevamo, da se je lani površina pod žitom zaradi izzimljenja nasproti 1962 zmanjšala za 5250 ha, potem lahko rečemo, da se je v zadnjih 10 letih povečala za 4 %. Preostalih 9700 ha, ki so bili 1954 še pod okopavinami, se je medtem spremenilo v travnati svet.

Če primerjamo razvoj proizvodnje pri posameznih vrstah okopavin, lahko rečemo, da naša okopavina krompir naglo zgublja na površini. Lani je bilo s krompirjem posajenih le še dobrih 160.000 ha ali dobrih 10 % manj kot leta 1954. Padec nasproti 1962 je znašal 5 %. Podobno pada tudi površina koruze za zrnje in krmne pese. Krmna pesa je bila lani posajena le še na 48.000 ha njiv, koruza za zrnje pa na 50.000 ha. Padec nasproti letu 1954 znaša 8000 in 20.000 ha. Zelo zanimivo je tudi, da je v tem razdobju padla tudi površina pod zeleno koruso. Vzrok: opuščanje govedoreje na številnih kmetijah Gradiščanske, Nižnje Avstrijske in Štajerske.

Edina izmed okopavin, katere površina stalno narašča, je sladkorna pesa. Od leta 1954 je njena površina od 43.370 narasla na 48.800 hektarjev, med letom 1962 in 1963 pa za 865 ha.

Podobne razvojne tendence opazimo tudi pri žitu. Naraščajo površine pšenice (od 238 tisoč na 274.700), ječmena (od 150.650 na 229.150) in zmesi (od 12.800 na 25.900), zmanjšuje pa se površina njiv pod ržjo (od 218.200 na 155.700) in ovsom (od 191.400 na 152.150).

Te spremembe v prvi vrsti povzročajo nujnost poenostavitve dela na kmetijah ter stremljenje za olajšanjem spravlja pridelkov s sodobnimi stroji. V veliki meri pa je tem spremembam tudi vzrok položaj na trgu s temi pridelki, zlasti ugodna cena, ki jo imajo pšenica in ječmen ter sladkorna pesa. Cene, kakršne so za poljske pridelke v veljavi, ročnega ali samo delno mehaniziranega dela in spravlja ne plačajo več. Polno mehaniziranega spravlja krompirja, koruze pese in rži pa večina kmečkih obratov nima, ker so potrebni stroji predragi.

so igrali »Sayonaro«. Tretjič sem jo imel že več kot dovolj. Študent ekonomije iz Sana, ki mi je za mizo delal družbo, je rekel:

»Mar ni ta pesem prečudovita? Poslušam jo že osmič zapored, pa bi jo poslušal še kar naprej.«

*

Sinoči je jadrala čez mesto polna luna. Blesteča in debelušna se je kobalila v globini potopljenega neba. Vanjo se je upiralo veliko oči: njena privlačna sila ne razvname samo morja, temveč tudi ljudi, čeprav na različne načine.

Ob polnem mesecu slavijo Burmanci »praznik luči«. Slavali so ga že njih davni predniki v gorah. In tudi poslej, ko so se v nižini srečali z budizmom, se temu slavju niso odrekli.

Mesto se je okrasilo. V četrti domačinov so zrasli pisani slavaloki. Po obliki spominjajo na pagode. Krasijo jih slike in plitvi reliefi z nabožno vsebino in napisi, ki povečujejo praznik. Či Vin mi je zaupal da ljudje verujejo, da pride to noč na zemljo velik učenik. Vprašal sem ga:

»Kako more priti, ko je že dosegel nirvano in se pretopil v večni nič?«

»Ljudje imajo svoja verovanja in legende, ki niso v skladu z versko ortodoksnostjo, a vanje vendarle verujejo,« je odvrnil Či Vin.

Hiše so ozaljšane s cvetjem, zastavami, napisi in podobami. Praznični videz dajejo hišam in ulicam predvsem luči. Ko so se zvečer prižgale, se je ves Rangun spremenil v lesketajočo pravljico. Grozdije raznobarnih žarnic je zagorelo na pročeljih hiš, slavalokih in v krošnjah dreves. Obarvana svetloba se je pretakala po

zidovih, listju in tlaku ter barvala obraze in ljudi. Nadela jim je rdeče, rumene, zelene, modre in vijoličaste maske. Vse ulice je poplavlila s pisanostjo: marogala je ljudi, vozila, pločnike, sence in pse. Pes, ki ga je pod kinom »Najjindo« zalil curek rdeče svetlobe, se je spremenil v pravljico poašt, ki je zrla z rdečega somraka s sijočimi škrlatnimi očmi. Čeprav je bil videti prestrašen, se je zdel v tesno opeti kardinalski halji bolj nevaren in preleč kot katerakoli druga žival. Bil je seveda le trenutek rdečega stožca in rdeče preplašenosti, potem pa se je skril v temo, ko da bi ga bil kdo neusmiljeno obrcal.

Ob žarnicah so brlele še sveče in oljenke. S svetlobo so polnili toplo razsežnost noči še zvoki glasbil: bobnov, činel, razpolovljenih bambusovih palic in piščali. Glasba, ki je dosti bolj ritmična kot melodična, ni niti za hip utihnila. Od povsod so vrel njihovi glasovi. Čeprav služi bolj plesu kot pesmi, so ljudje počenjali oboje. Plesale so predvsem deklice in mlada dekleta. Žene so jih gledale od strani in bile s cvetovi v spetih črnih lasih ljubke in prikupne.

*

Čimbolj ga odkrivam, tem večji je Rangun. Čeprav si še nisva dobra znanca in sploh ne vem, če kdaj bova, mi mesto ni več tako zelo tuje. Navadil sem se na geometrijo njegovega središča in na dolge ceste, ki vodijo odondod v predmestja.

Rangun je mesto, v katerem ni nič blizu. Kamorkoli si namenjen, vse je daleč. Zato so odkrivanja povezana z dolgimi pohodi. Hodim pravzaprav malo, kajti tu se počasi nikamor ne pride in znoj ne poplača nobenega truda. Mestni promet rešujejo iz tovornjakov »dodgeov« prenarejeni avtobusi. V Burmo so bili verjetno prišli med

vojno in po njej v obliki kakšne pomoči: mogoče UNRRA. Ti avtobusi imajo lesene klopi in nizke strehe, ki ne dopuščajo, da bi odrasel človek stal v njih z zravnano glavo. Udobnosti ne poznajo nobene. Belec je v takem avtobusu redek potnik, kajti ljudje bele polti imajo svoje avtomobile. V rdeče popleskanih »dodgih« se prevažajo preprosta raja: Burmanci, Kitajci in Indijci. Tisti med temi, ki ne sodijo k raji, imajo prav tako svoje avtomobile. Tu je namreč avto dosti bolj kot v Evropi znamenje družbenega položaja in merilo za ugled. Ob teh avtobusih je le nekaj večjih in udobnejših, ki so prišli iz Japonske. Vendar bi človek izgubil veliko časa, če bi v krogotoku mestnega prometa čakal nanje.

Avtobusni šoferji so divji vzniki: s cigaro v ustih uživajo v norem bezljanju. Čeprav vozila ječijo in škripajo ter so včasih njihovi motorji brez ohišja, so vendar še tako dobra, da lahko v cestnem prometu tekmujejo z avtomobili in limuzinami. Potniki se nad norenjem ne vznemirjajo. Voznikom nihče ne kali te zabave. Gre le za strast, kajti sicer tu ne poznajo boja s časom in histeričnih oblik tekmovanja z njim.

Ta resnica se razodene zahodnjaku predvsem v uradih. Pisarne so postaje birokratizma, dolgih postankov in podcenjevanja časa. Težko je prodreti za zavese miru in smrdčega dima cigar, skozi katere te merijo poševne oči. V teh pogledih je spokojnost, v glasovih brezstrastnosti, v kretnjah pa nikoli naglice. Noben živec ni napel na čas. Je mar to ljudstvo res polopljeno v brezdanje prepade fatalizma? V razmišljanjih nenehno dvomim, da vsi ti ljudje zares verujejo v bežno menjavost življenja in v dolgotrajno potovanje duše, srečanja z njimi pa mi te dvome spet in spet ovržejo.

(Nadaljevanje sledi)

Zime se človek kmalu naveliča. Mraz je, dan je komaj nekaj sežnjev dolg, vse je mokro ali pomrznjeno, trave in rože pa spe in nas ne razveseljujejo. Ptički so lačni in v gozdovih tuli volk. Črn vran leti pod oblaki in kraka pesem smrti. Le otroci so veseli, ko se valjajo po snegu, pa še ti se prično cmeriti, ko jim mraz zleze za nohte. Vse je spet dobro, če veselo prasketajo polena v peči. Toda, če ni ne peči ne polena nad glavo ne vročega močnika...? Če je povsod morje snega, zameti, burja in nikjer in nikjer toplega kotička...? Kaj je potlej...?

In tako je bilo, ko se je pehala skozi snežne zamete parizanska patrulja. Osem jih je bilo. Pred nekaj dnevi je kazalo, da bo kmalu pomlad. Sneg je domalega skopnel in ko jim je komandant bataljona dejal poslednja navodila, jim je rekel:

Telohov

TONE SELISKAR:

cvet

„Pot je dolga, ampak snega skoraj ni več, boste lahko kmalu nazaj. Tudi dan je že za nekaj petelinjih skokov daljši, kmalu bo pomlad. Le pogum! Hrane nimam, da bi jo vam dal za na pot. Toda spotoma si boste že kako pomagali, saj znate do pet šteji! Po kaj greste, pa menda vesle?“

„Brez skrbi, tovariš komandant, vse bo storjeno! Tiste zaboje municije, ki smo jih skrili v klet požgane bajte, bomo prinesli. Pomlad bo kmalu in potlej poženemo sovraga iz dežele!“

„Tako je, tovariši! Pripravili se moramo na poslednji, odločilni boj, zato brž tja po municijo in z njo brž nazaj!“

In so šli na dolgo pot. Jeseni je bataljon napadel in uničil sovražnikovo kolono. Plen je bil tolikšen, da niso mogli vse odnesti. Zato so nekaj zabojev municije skrili pod ruševine požgane bajte in zdaj gredo po nje. Veseli in pogumni so se odpravili. Kaj za to, če bodo hodili dva dni tja in dva dni nazaj, saj bo kmalu pomlad! Spomladi pa se bodo poslednjič zakadili v sovražnika in potem bodo veselo vkorakali v osvobojeno Ljubljano!

Toda čim so se potopili v kočevske gozdove, se je vreme prekucnilo. Sivi, mastni oblaki so pokrili nebo, zahrbtni veler je zapihal in niso bili še polni dve uri na poti, ko so jim že padle prve kosmate snežinke na nos.

„Nova zima, hudimana, fantje, podvizajmo se!“ je dejal Andrej, vodja patrulje.

Snega pa več in več, kot da bi ga pričeli z lopatami metati iz oblakov. Že so ga gazili do členkov, nato do kolen, a proti večeru jih je že zasipalo do pasu. Lačni pa ko vidre! In veselje, ki jih je podžigalo pri odhodu, je pričelo zmrzovati. Snežni melež pa hujši in hujši. Tople bajte pa nikjer nobene, sami gozdovi, sami gozdovi in sneg, sneg in neke daleč je tulil volk. Noge pa svinčene, komaj so jih sproti vlekli iz snega.

„Zakurimo in prenočimo, nikamor ne morem več!“ je zastokal nekdo.

čelo svitati, so bili samo še mokre cunje. Tudi Andreja je zdelalo. In ko so stopili na plano, je bilo tod snega še mnogo več ko v gozdu. Na zasneženi samoti so zagledali na pol požgano bajto — in iz dimnika se je kadilo.

„Ljudje so se naselili v bajto, kaj če so municijo raznesli?“ se je ustrašil Andrej.

Zakadili so se proti bajti. Dim iz dimnika! Torej je tam ognjišče, topla streha nad glavol!

V bajto so se res naselili ljudje. Njihovo domačijo je sovražnik požgal do tal. Ta bajtica pa je bila samo na pol porušena. Streho so zakrpali z deskami, razpoke v zidu zamašili z mahom in tu zdaj prebivajo mali in troje otrok. Otroci so že stali na pragu, ko so zagledali partizane.

„Ali ste prišli po municijo?“ jih je vprašal najstarejši, Jožek.

„Je še vsa?“ je zahlipal Andrej.

„Vsa, vsa! Vedeli smo da boste prišli po njo. Skrili smo jo pod skale v gozdu, da je ne bi našel sovražnik,“ je pojasnil Jože.

„Stopite v bajto, notri je toplo, tako toplo!“ je začivalo dekletce, ki je z bosimi nogami mencalo po snegu.

Padli so v bajto in omahnili v naročje blažene toplote. Otroci so jim odvzeli puške in jih zložili v kot, mati je nasula v lonec krompirja, ker drugega ni bilo pri hiši in še preden je voda zavrela, so vsi spali ko ubiti. Naslonjeni drug na drugega in pregrnjeni z mehko odejo toplote, so se pogreznili v tak spanec, kot da se nikoli več ne bodo prebudili. Otroci so hodili po prstih, ogledovali orožje, potem so si nekaj domislili in so tekli v gozd. Kar plaval so po globokem snegu in najmlajšega so vlekli na saneh, ki so jih sami napravili. Izpod skal so pričeli vlačiti zaboj za zabojem in vsak zaboj so posamič privlekli do bajte, da se ne bodo partizani mučili. Ko so naložili zadnji zaboj, je zagledalo dekletce med skalami v zališni strani prve telohe, ki so pravkar odpirali svoje nežne cvetove. Pognali so pred nekaj dnevi, ko je bilo toplo in zdaj so tamkaj sredi zime le oznanjali pomlad. Skrbno jih je potrgala in ko jih je položila v bajti na mizo, se je vsa črna bajta na mah spremeniła.

Balzacova izreka

● Med dvema bitjema, ki se ne ljubita, je ta genialnost razuzdanost; toda nežnosti, ki jih pripravlja ljubezen, niso nikdar pohotne.

○

● Mnogo lažje je biti ljubimec kot mož, saj je mnogo težje biti duhovit cele dneve, kot povedati kdaj pa kdaj kako ljubeznivost.

je bolj svetla, bolj svečana, lažja in nič več ni bilo vse tako žalostno. Dekletce je v vsako kapo spečih mož vlaknila po en telohov cvet.

Kako lepo! Sneg je prenehal. Sinička se je obesila na okence in začudeno pogledala v bajtico. Potem je začivala, prhutnila na drevo, kakor da bi hotela vsemu svetu povedati:

„Partizani so prinesli pomlad!“

Krompir je bil kuhan. Dekletce je podrmalo drugega za drugim za nos in jim veselo prigovarjalo:

„Pečenka se kadi na mizi!“

Prebujali so se težko in počasi. Ko pa so drug drugemu videli telohov cvet na kapah, so se jim srca odtajila. Gledali in strmeli so v ta telohov cvet kot v bajko. Utrujenost jim je sprhnila iz teles, smeh, poln nad se jim je obesil na izmučene obraze in hrupno so sedli k mizi in zmetali vroč krompir vase, kot da jedo najslajšo jed na svetu.

„Eh, pomlad je tu!“ je vzkliknil Andrej in poljubil dekletce na lice. „Hvala, deklica, za ta prelepi cveč! Zdaj se bomo vračali kot na perotih!“

In vsi so se smejali skromni sreči, ki jo je pričaral telohov cvet. Poslovili so se od otrok in matere in s telohovimi cvetovi na kapah so se veselo vračali v bataljon. Začutili so, da je telohov cvet ključ, ki odpira dveri pomladi. A pomladi si sleherni srce želi!

za oddih in razvedrilo

Kolovozna pot je postajala zmeraj bolj podobna zaraščeni stezi. Na zadnjem križišču je sicer kazalo, da je ta pot prava, širša, in zato se je namenil po njej. Zdaj pa je z zmeraj večjo tesnobo uvideval, da je najbrž zašel. Toda kmalu mu je zableščala skozi drevje jasna neba in prav majhna planjava kosénine.

Pred njim se je odprla dolinica, ki pa ni imela nobenega ravnega prostora. Še tisti dve koči, ki sta samevali v njej, sta viseli vsaka ob svojem bregu brez kakršnegakoli dvorišča. Opazil je starčka, ki je po bregu navzdol grabil seno in ga spravljval v kopico.

Bil je tako utrujen in željan počitka, da se mu je nenadoma uprlo hitei naprej. Čeprav utrujen, je vendarle nadel obrazu čimbolj vder in vesel izraz ter tisto prikupno priljudnost, za katero je dobro vedel, kako lahko celo povsem nepoznane ljudi takoj osvoji. Tako je pozdravil na glas in opozoril s tem starčka nase, nato pa zavil pred kočo in se usedel na panj za cepljenje drv. Starček je nekaj nerazumljivega zaklical proti koči in na pragu se je pojavila stara ženica. Prav tako jo je pozdravil in dobrodušno vprašal:

„Mati, ali bi lahko prespal pri vas?“

Sonce, ki je z zadnjimi žarki ogrevalo komaj še prednjo stran kočije, in pa znoj, ki mu je curljal z obraza od prehojene poti, sta ga spomnila, da je slekel vojaški suknjič.

Tedaj je starčka, kakor v nekakšni duševni stiski, prekrižala roke na prsih ter naglo napravila proti njemu nekaj korakov. Gledala je nepremično v njegove temne, kodraste lase, tako goste kot pri ovci, preden jo ostržejo. Tudi starček se je prizibal k njemu in oba sta ga gledala z rastočim začudenjem ter nekakšnim žarom, kot da je njegova prisotnost prebudila zatajeni ogenj, da se je ponovno vnel. Starčka je končno le rekla:

„Lahko boš prespal, če nimaš kakšnih živali.“

„Prav gotovo jih imam“, je odgovoril, »že štirinajst dni sem na poti, ampak saj se do noči še lahko očistim.“

Potem so nekaj časa še strmeli drug v drugega, nakar se je ženica obrnila proti koči in z nekakšno prizadevnostjo dejala:

„Oh, potlej si pa res truden! Precej ti bom segrela vode, da se boš umil.“

JANEZ PEROVŠEK - PELKO

Sin

»Saj se lahko tudi v hladni. Veste kaj, mati, če imate kakšen likalnik, ga segrejte, da bom pomiril uši v obleki!« Šel je za njo in si odnesel škaf vode za vogal na drugi konec koč.

To skromno kopanje mu je zelo dobro delo, ker se že toliko časa ni umil in slekel obleke. Zaradi tega se je umival dolgo, ker je užival v svežini mraka in tudi v hladu vode, ki mu je vnašala v telo nenadejano novo silo, kot da se je popolnoma odpočil in prespal. Starčka mu je prinesla nekakšno raztrgano perilo in kos platnene rjuhe:

»Toliko, da se obrišeš in da boš imel kaj obleči za čez noč.«

In potem ga je peljala v kočo ter mu pokazala odgrnjeno posteljo. Ulegel se je takoj vanjo ter začutil pod seboj hladno, grobo platneno rjuho, potem pa se je začel razgledovati po revnem pohištvu in koticu, kjer je ženica pripravljala večerjo. Opazil je tudi, da je starček naložil v starinski likalnik ogelja, ga razpihoval in da je obrnil njegove hlače ter jih hotel začeti likati. Tedaj je veselo skočil s postelje ter veselo zaklical:

»Oh, nikar! Bom že sam, da se jim maščujem!« Vsi trije so se zasmejali. In potem je z vso previdnostjo likal za robovi in tako uničil uši in zalego. Potem so se spravili k večerji in ves čas je moral govoriti on sam: kakšno pot je imel za seboj in o tem, da mora naprej na Stari breg. Zamolčal pa je, da je kurir in da nese pismo v glavni štab.

»Ej, tjakaj pa to čez ti sam ne boš prišel« je menil starček. »Moral ti bom jutri pokazati pot. Ti ne veš, kako so čudno povezane poti v Kočevskem Rogu.«

Pogumno je odvrnil: »Izgubil se ne bi. In tudi na Stari breg bi prišel, le da bi hodil najbrž malo dlje.«

»Oh, ne«, je vzkliknila ženica, »saj vendar lahko naletiš na medveda, ali pa se res izgubiš, ko še nisi tukaj hodil, in tako mlad. Koliko pa si star?«

»Ta mesec sem jih izpolnil šestnajst.«

Zdaj bi rad tudi on njima napravil kako

veselje, ker sta se mu zdela oba tako dobra. Skočil je k svoji torbi, izvlekel zajetno vrečko ter jo ponudil starki:

»Nate, mati, tole vam bo gotovo prav prišlo!«

Starčka je razvozlala vrečko in začudeno vzkliknila:

»Sladkor! Oh, pozabila sem že nanj! A ga ne bi rajši zase zadržal? Jaz sem se ga že čisto odvadila. Gotovo ga boš potreboval bolj kot jaz!«

»Ne mati, kar imejte ga! Bom že drugega dobil, saj sem zmeraj na poti!«

Pristopila je k njemu in ga pobožala po laseh in licih tako rahlo, da skoraj ni čutil dotika njenih prstov.

»Dober fant si in nisi še povedal, kako ti je ime.«

Pomolčal je malo kot v nekakšni zadregi, kot da ne ve, kako bi odgovoril, pa se je vendarle odločil in nekako hudomušno z malim nasmehom dejal:

»Bibi.«

Onadva kakor da nista razumela.

»Pa vendar ni Bibi pravo ime?«

Priznal je: »Ni pravo, partizansko je!«

Ženska je z nekakšno nežnostjo vztrajala: »Ampak nama, ki sva te vzela pod streho kot domačega, bi lahko mogoče povedal svoje domače ime, kaj?«

Bibi ni nikomur povedal svojega domačega imena, odkar ja šel v partizane, in trdno je bil sklenil, da ga nikomur ne bo povedal vse do konca vojne. Toda pred tema dvema se ni mogel več zatajevati. Zdelo se mu je edino pošteno, da jima pove pravo ime. Izustil ga je odrezano in enkratno, kot da ga noče nikoli več ponoviti:

»Ludvik.«

»Ludvik?« sta vprašujoče dihnila starčka?

»Ah — to bo Ludbe!« je vzkliknila starčka.

»A, Ludbek si?«

Vendar je Bibi čutil prav rahlo nejevoljo,

ker je izdal svoje pravo ime. Mogoče da tudi ni bila nejevolja, ampak le želja utrjene-ga telesa, da si odpočije, in je zato zaprosil:

»Kar spat bi šel!«

Zleknil se na posteljo vznak in še tisti trenutek zaspal.

Starčka je še nekaj malega pospravljala, potem pa prinesla lešerbo bliže k postelji na mizo. In kakor da se je z možem dogovorila, je tudi on primaknil stol k postelji. Oba sta se zagledala v spečega fanta. Tako sta sedela dolgo in čisto tiho, dokler ni ona pritajeno zahtela in ji ni mož blago položil roke na ramo.

Bilo je davno, a danes je to spet sedanjost. Ležal je prav tak, na moč podoben, s prav takimi črnimi kodrastimi lasmi in prav na tej postelji — njun edini sin — mrtev. Mogoče je bil kakšno leto mlajši. Bolj blede je bil in upadel. In če ta ne bi imel rahlo odprtih ust, kar mu je brado nekoliko povečalo, v podobnosti z njunim sinom ne bi bilo nobene, prav nobene razlike. Zdelo se ji je, da še ta majhna razlika z vsako minuto bolj izgineva, da je izpuhtel v nič tudi ves ta čas štiridesetih let, da je tu pred njo popolnoma negiben, vendar docela živ njen sin in da mora samo vzklikniti, ne se zatajevati, ne dušiti glasu v sebi, temveč z vso radostjo in žalostjo zatajevanja v samotni vzklikniti na ves glas njegovo ime, da ga more objeti, da ga more pri priči poljubiti in se bo zgodil čudež, ki ni nikakršen čudež več, kajti njen sin je res tu, in ona bo zakričala, bo zakričala, bo zakričala njegovo ime...

A moževa roka jo je spet rahlo pobožala in zato se je zavedala, da tega ne sme storiti, ampak da mora ostati tiho. Ostala sta tiho ter prebдела ob njem vso noč do jutra.

In ko se je Bibi zbudil ob polnem dnevu, se je začuden zagledal v njene oči. Opazil je v njih nekaj davnega, napol pozabljenega, a najdragocenejšega, kar je nosil v svojem spominu. In še tisti trenutek se je spomnil, da je to tista toplota in tisti žar, ki ga je gledal in občutil kot dvanaajstleten fantič, ko je po cele popoldneve presedel ob svoji materi, preden je umrla. In ko se je tega spomnil, ga je z vso silo potegnilo k tej starki, da jo je objel in poljubil.

Postal je njen sin.

79. Dunajski mednarodni velesejem

15. — 22. marec 1964

TEKSTILJE IN MODA — Salon krzna — Luksuzni artikli — Umetnostna obrt — Igrače — Razstava športnih potrebščin — Modne revije

POSEBNE RAZSTAVE »Tako stanujemo v Evropi«, »Vse za dojenčka«

RAZSTAVA POHIŠTVA sejmsko razstavišče — severozahodna hala

KOLEKTIVNE RAZSTAVE INŠTITUTOV ZA POSPEŠEVANJE GOSPODARSTVA NIŽJE AVSTRIJSKE IN TIROLSKE

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT — Stroji — Naprave — Orodje — Umetne snovi
Razstava dvokoles in pritliklin
Tehnika v gospodinjstvu

KMETIJSTVO — Posebna razstava »Boljše življenje v kmečki hiši« — Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem — Semenja — Ekspozitivna razstava plemenske in delovne živine — Hranila in poslastice — Poskušnja vin.

Obiščite 14.000 m² veliko JUBILEJNO HALO na sejmskem razstavišču!

Obe sejmski prireditvi — Sejmska palača in Sejmsko razstavišče — sta dnevno odprti od 9. do 18. ure, poskušnja vin in živilski sejem pa do 20. ure.

Za obiskovalce velesejma znižane voznine na železniških in avtobusnih linijah. Sejemski izkaznice pri deželnih zbornicah obrtnega gospodarstva, deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (razen Tirolske in Predarlške) ter pri vseh posebej označenih prodajalnicah (potovalni uradi itd.).

SPORTNI VESTNIK

144 metrov Italijana Zandanela

novi svetovni rekord v smučarskih skokih

Letošnji smučarski poleti v Oberstdorfu, kjer so sodelovali številni predstavniki tega že precej nevarnega športa iz raznih držav, so se zaključili z novo senzacijo, ki se je začela s tem, da sta dva tekmovalca izenačila dosedanj svetovni rekord, katerega je leta 1961 postavil Jugoslovčan Jože Slibar s 141 metri, se nadaljevala z novim rekordom Dalibora Motejleka (Češkoslovaška), ki je dosegel 142 metrov, ter končala z doslej najdaljšim skokom — 144 metrov! — Italijana Nila Zandanela. Vremenski pogoji so bili izredno dobri in je moralo vodstvo prireditve večkrat skrajševati zalet, da ne bi ogrozilo varnosti tekmovalcev.

Končni zmagovalac te prireditve je bil Šved Sjöberg pred Fincem Lukariniem, medtem ko so si tretje mesto delili Golser (Avstrija), Zandanel (Italija) in Aimoni (prav tako Italija).

Prvi mejnik v zgodovini smučarskih skokov je postavil Avstrijec Sepp Bradl, ki je leta 1936 v Planici kot prvi preskočil sto metrov in z dolžino 101,5 postavil za takratne čase senzacionalen svetovni rekord. Dve leti pozneje je prav tako Bradl poskrbel za nov rekord, ko je v Planici dosegel 107 me-

trov. Leta 1941 se je v Planici zvrstilo kar pet novih rekordov, od katerih zadnjega je s 118 m postavil Gehring (Nemčija). Zadnji rekord v Planici je leta 1948 dosegel Švicar Tschannen, ki je prvič v zgodovini poletel 120 m daleč.

Oberstdorf je prvič zaslovel leta 1950, ko je Glantschnigg (Avstrija) povišal rekord na 124 m in sta ga še istega dne prekosila Weiler (Nemčija) s 127 m in Netzell (Švedska) s 135 m. Najdalj je držal svetovni rekord Tauno Luiro (Finska), ki je leta 1951 poletel 139 m, kajti šele leta 1961 je Jože Slibar (Jugoslavija) presenetil s 141 m. Letos pa je Oberstdorf spet doživel dva nova rekorda: najprej 142 m Dalibora Motejleka (Češkoslovaška) in le 24 ur pozneje 144 m Nila Zandanela (Italija).

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poločnik. — Tiska založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Žepni romani in zbirke „Ljudska knjiga“

- Vilhelm Moberg: JEZDI SE NOCOJ, zgodovinski roman, 180 str. ppl. 18 šil.
- Emanuel D. Roidis: PAPEŽINJA IVANA VIII., dokumentaren opis temnih časov 9. stoletja 140 str. br. 10 šil.
- Guy de Maupassant: DEBELUŠKA in druge novele, 104 str. ppl. 16 šil.
- Ivan Olbracht: NAJTEMNEJŠA JEČA, roman o slepcu, 104 str. br. 10 šil.
- Prosper Merimee: CARMEN — VENERA IZ ILLA, dve noveli, 112 str. br. 16 šil.
- Vasco Pratolini: DEKLETA IZ SANFREDIANA, povest iz povojne italijanske družbe, 96 str. ppl. 16 šil.
- Erskine Caldwell: ESTERVILLE, roman iz južnih predelov Amerike, 160 str. br. 10 šil.
- Konstantin Paustovski: ČRNO MORJE, roman o ljudeh ob Črnem morju, 176 str. ppl. 18 šil.
- Goffredo Parise: LEPI KAPLAN, roman iz predvojne Italije, 216 str. ppl. 29 šil.
- Edgar Wallace: BLEDOČNIK, kriminalni roman, 168 str. ppl. 22 šil.
- Eduardo Santa: UMIRANJE NA ZEMLJI, roman kolumbijske vasi, 120 str. ppl. 18 šil.
- William Somerset Maugham: NEKDAJ IN SEDAJ, zgodovinski roman, 172 str. ppl. 18 šil.
- Jukio Mishima: KIPENJE MORJA, roman z japonskih otokov, 136 str. ppl. 18 šil.
- Violante do Canto: ČRNI ORFEJ, roman iz Brazilije, 124 str. br. 14 šil.
- John Knittel: MOODRI BAZALT, roman o egipčanski mumiji, 168 str. br. 14 šil.
- Arthur Conan Doyle: SPOMINI SHERLOCKA HOLMESA, detektivske zgodbe, 128 str. br. 13 šil.
- B. Traven: GENERAL IZ DŽUNGLE, roman iz južnoameriškega pragozda (nadaljevanje „Upora obešencev“), 260 str. ppl. 22 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nale — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pastro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmav časa.
Sobota, 22. 2.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkestrski koncert — 11.40 Od plošče do plošče — 14.15 Pozdrav nale — 16.15 Komorna glasba — 16.30 Koroški knjižni kotiček — 17.00 Popoldanski koncert — 19.00 Šport — 20.15 Orkestrski koncert.
Nedelja, 23. 2.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Orkestrski koncert — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 22.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nale — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.30 Šport — 19.45 Zabavna oddaja — 20.10 Služna igra — 21.20 Na lepi modri Donavi.
Ponedeljek, 24. 2.: 8.00 Domovinski spisi — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Ljudska glasba — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas! Za vse! — 18.35 Mladina in gledališče — 20.30 Zborovski koncert — 21.45 Koroška domovinska kronika.
Torek, 25. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Ljudske pesmi — 16.00 Operni koncert — 17.00 Koncert v kavarni — 18.25 Če mene vprašate — 20.15 „Okno“, radijska igra — 21.30 Zveneče sanje.
Sreda, 26. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Za-

RADIO PROGRAM

bavna glasba — 15.45 Moderna kartografija v Avstriji — 16.00 Glasba za mladino — 17.00 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč vsakda potrebuje — 20.15 Franz Schmidt, ob 25-letnici smrti.
Četrtek, 27. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Ura pesmi — 16.00 Jazz — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Koroški hišni koledar — 21.00 Zveneči alpski dežela.
Petek, 28. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Koncertna ura — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Operni koncert — 17.00 Koncert v kavarni — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 20.15 Seine-Donava — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.
Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pastro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poti — 18.00 Dobro razpeložani — 19.00 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj šlišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.
Sobota, 22. 2.: 8.20 Veseli konec tedna z glasbo — 9.00 Pariški chic in charme — 9.45 Zabavni zvoki — 11.00 Ljudska glasba — 13.20 Odmav iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Godba na pihala — 15.15 Znanj umetniki — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Popevke — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.30 Zabavna oddaja — 20.15 Avstrijska Hit-parada — 21.45 Šport.
Nedelja, 23. 2.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 10.15 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.40 Nepozabna ljudska glasba — 17.00 Glasba na pozna meja — 18.25 Zabavna oddaja — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 22.20 Komorni koncert.
Ponedeljek, 24. 2.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.25 Solška oddaja — 11.00 Pesem z gora — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Glasba za zabavo — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 „L'Olimpiade“, opera.
Torek, 25. 2.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Znanj orkestri — 15.00 Pravljice iz vsega sveta — 15.30 Najlepše melodije iz muzikla „Oklahoma“ — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke — Robert Stolz dirigira — 21.30 Lahko govorimo o tem.
Sreda, 26. 2.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solška oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 O strojih in ljudeh — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke — 19.30 Halal Tenagerji! — 20.15 Vseh devet!
Četrtek, 27. 2.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 14.15 Znanj orkestri — 15.00 Solška oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.30 Koncert v kavarni — 20.40 W. A. Mozart: Simfonija — 21.00 Misli o mladinski kriminaliteti.
Petek, 28. 2.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske pesmi — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Popevke — 19.30 „Sanja“, radijska igra — 21.00 Mi in gore.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz
Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in potnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.
Sobota, 22. 2.: 8.05 Vedre melodije za konec tedna — 9.45 Solistična zabavna glasba — 10.15 Pisani napravi izpod zelenega Pohorja — 10.35 Zbor čeških pevcev — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Sodobni zabavni mozaik — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Kranjski zbor „France Prešeren“ — 17.00 Poročila — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Recitali znamenitih pevcev — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Mladinska narodno-zabavna glasba — 21.00 Sobotni ples.
Nedelja, 23. 2.: 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Pesmi za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 S tujih koncertnih odrov — 11.50 Godala v ritmu — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.10 Nekaj melodij, nekaj ritmov — 15.05 Odmavi iz Skandinavskih dežel — 16.20 Domači napravi za nedeljsko popoldne — 16.45 Plesni polpourri — 17.05 Hammond orgle — 20.00 Izberila svoja melodija — 21.00 Znamenite operne predstave.
Ponedeljek, 24. 2.: 8.05 Spet nam pojo „Fanlje na vasi“ — 8.55 Za mlade radovedneže — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Slovenski pevci zabavne glasbe — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.45 S knjižnega trga — 17.05 Iz opernega albuma — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Zabavni kaleidoskop — 20.00 Iz slovenske klavirske glasbe — 20.15 Koncert orkestra RTV Ljubljana.
Torek, 25. 2.: 8.05 Vrtiljak zabavnih zvokov — 8.35 Pisani zvoki z Dravskega polja — 9.25 Zbori v plesnem orkestru — 10.15 Plesne miniaturne — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domače viže in napravi — 13.30 Iz baleta „Ohridska legenda“ — 14.35 Slovenske narodne pesmi — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V terek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Ženski zbor Slovenske filharmonije — 20.20 Radijska igra.
Sreda, 26. 2.: 8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Za prijetno razvedrilo — 10.15 Narodne pesmi iz francoskih pokrajin — 10.45 Človek in zdravje — 12.25 Izbrali smo vam — 13.30 Zvoki romantičnega stoletja — 14.35 Sovjetske in češke popevke — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 18.00 Aktualnosti doma in po

svetu — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Lepe melodije.
Četrtek, 27. 2.: 8.05 Z opernih in koncertnih odrov — 9.25 Iz jugoslovanske produkcije zabavne glasbe — 10.15 Godba na pihala — 12.05 Zabavna glasba — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Literarni sprehod — 17.15 Turistična oddaja — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napravi — 20.45 Lahka glasba — 21. Izročila XX. stoletja.
Petek, 28. 2.: Operni zvoki — 8.30 Člani Slovenskega akakla pojo slovenske narodne — 10.35 Novosti na knjižni polici — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi in pesmi — 13.30 Odmavi s koncertnih dvoran — 15.15 Napotki za turiste — 15.45 Jezikovni pogovori — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Pesmi borbe in dela — 18.30 Pripoveduje vam... — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Iz slovenske violinske glasbe — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 22. 2.: 15.00 Za otroke — 15.30 Za družino — 18.33 Viola Paris — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj vidimo novega? — 21.15 Čas v sliki — 21.35 Kriminalni film.
Nedelja, 23. 2.: 17.00 Otroci v Španiji — 17.25 Svet mladine — 17.55 Vilma in King — 19.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.20 Zanimalo vas bo — 20.00 Poročila — 20.15 Rio Magdalena, dokumentarni film — 21.00 Komedija.
Ponedeljek, 24. 2.: 18.33 Francoščina — 19.00 Šport — 20.10 Vse moje živali — 20.55 Vse spet enkrat pride — 21.40 Čas v sliki.
Torek, 25. 2.: 19.00 Nemičina — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.40 Zabavna oddaja.
Sreda, 26. 2.: 17.00 Lisamo po slikanici — 17.25 Fury — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem? — 21.00 Mesta od včeraj, mesta od jutri — 21.30 Kje vas žuli čevlji.
Četrtek, 27. 2.: 19.00 Šport — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Živalski svet — 21.00 Svetovna prvenstvo v drsanju.
Petek, 28. 2.: 18.33 Mamica je najboljša — 19.05 Trg konec tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.10 „Tribuna“, kabarej — 22.00 Čas v sliki.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

Sobota, 22. 2.: 18.00 Poročila — 18.05 Mladinska predstava — 19.00 Obzornik — 19.20 Ekspedicija — 20.00 Dnevnik — 20.45 Ogledala državljana Pokornega, humoristična oddaja — 22.15 Poročila.
Nedelja, 23. 2.: 11.00 Kmetijska oddaja — 18.30 Denis Pokora, film — 19.00 Šport — 19.10 Mladinski klub — 20.45 Študentska sobica, drama — 22.00 Jazz na ekranu — 22.30 Poročila.
Ponedeljek, 24. 2.: 10.40 Solška oddaja — 17.30 Angleščina — 18.00 TV v šoli — 18.30 Poročila — 18.35 Kljukac je sladkosneden, lutka — 19.00 Obzornik — 19.30 Športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Film — 22.00 Poročila.
Sreda, 26. 2.: 17.30 Ruščina — 18.00 Poročila — 18.05 Dimka, slikanica — 18.20 Pionirski studio — 19.00 Kulturna tribuna — 19.30 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.45 Na kraju samem — 21.45 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju — 22.30 Poročila.
Četrtek, 27. 2.: 10.00 V šoli — 17.30 Angleščina — 18.05 Slike sveta, otroški filmski žurnal — 18.30 Britanska enciklopedija — 19.00 Obzornik — 19.30 Narodna glasba — 20.00 Dnevnik — 20.30 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju — 22.30 Poročila.
Petek, 28. 2.: 17.30 Ruščina — 18.00 Poročila — 18.30 Začeti bogastva naših gor, informativna oddaja — 18.50 Glasbeni kotiček — 19.00 Obzornik — 19.30 Resna glasba: Wagner — 20.00 Dnevnik — 20.30 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju — 22.00 Poročila.

Suchen Sie eine Stelle in der Schweiz
Bei uns finden Sie gut bezahlte Arbeit als

Bankschreiner
oder
Maschinist

Unser Mittelbetrieb (5 km von Zürich)
fabriziert harten Innenausbau und Möbel. Gute Weiterbildungsmöglichkeiten.

W. K o c h, dipl. Schreinermeister,
Bahnhofstrasse 41, Rüschlikon / Zürich
(Schweiz)